

Situació Catalunya

1r SEMESTRE DE 2016 | UNITAT D'ECONOMIA ESPANYOLA

01 L'activitat mantindrà el dinamisme. El PIB creixerà un 2,9% al 2016 i un 2,7% al 2017 i es crearan 215 mil nous ocupats

02 Accelerar l'adopció de noves tecnologies, clau per impulsar la competitivitat de les empreses catalanes

03 El consum de les llars catalanes es manté dinàmic i per sobre del conjunt d'Espanya segons l'Indicador Sintètic de Consum Regionalitzat de Catalunya

04 El marge per corregir el desequilibri en el saldo financer de la Generalitat, en la contenció de la despesa corrent per habitant

Índex

1 Editorial	3
2 L'economia europea es continua recuperant, però en un context de baix creixement global	5
3 Perspectives de creixement de l'economia catalana	9
Requadre 1. Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica a Catalunya. Segon trimestre de 2016	27
Requadre 2. ISCR-BBVA-Catalunya: un indicador sintètic del consum privat a Catalunya	29
Requadre 3. Les finances autonòmiques al 2015, i entre 2003 i 2015. El cas de Catalunya	32
5 Quadres	36

Data de tancament: 13 de juliol de 2016

1 Editorial

El PIB de Catalunya va créixer un 3,3% en l'any 2015, més d'un punt per sobre de la seva mitjana històrica. Aquest creixement es recolza en una millora progressiva de la demanda interna, l'augment de les exportacions de béns i el dinamisme del turisme. Això permet que, per quart any consecutiu, el PIB de Catalunya evolucioni més favorablement de com ho fa el del conjunt d'Espanya.

De cara als propers anys, a Catalunya continuarà el creixement. **Així, s'espera que el PIB augmenti en un 2,9% en el 2016, i en un 2,7 % en el 2017. Aquesta millora permetrà la creació de 215.000 llocs de treball en l'acumulat d'aquests dos anys, reduint la taxa d'atur fins al 12,8% al final del bienni.** Els efectes positius d'alguns dels vents de cua es mantenen: el petroli continuarà essent més barat que en anys anteriors, es redueix la probabilitat d'enfrontar un escenari de recessió global per la millora de les expectatives sobre l'activitat a la Xina, i existeix la percepció de que la Reserva Federal dels E.U.A. no augmentarà els tipus d'interès de forma que pogués posar en risc el creixement de la seva economia.

Considerant els indicadors observats en el moment de tancar l'edició d'aquesta publicació, l'economia catalana podria haver experimentat un creixement del 0,9% en el segon trimestre del 2106, similar a l'observat en el primer de l'any. Aquest dinamisme es recolza tant en la demanda interna com en el sector exterior. La primera es nodreix de l'augment de la inversió i el major consum de les famílies, impulsada per unes condicions de finançament favorables, tot i la moderació en el creixement d'algunes partides de la despesa pública. En aquest sentit, la política fiscal passarà de lleugerament expansiva a neutral aquest any 2016. Per la seva banda, el turisme continua assolint nous rècords, per la millora de la demanda europea i del propi turisme nacional.

En tot cas, alguns dels suports per al creixement comencen a perdre força: la millora de l'escenari global és reduïda i fràgil, i l'impacte de la política monetària del Banc Central Europeu (BCE) sobre el creixement pot començar a esgotar-se. A més, les mesures fiscals discrecionals que el conjunt de les administracions públiques van dur a terme al 2015 (per un import aproximat de l'1% del PIB) no es repetiran al 2016. Com a resultat, els indicadors més tèrmics, com els de l'Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica a Catalunya (vegeu el Requadre 1), comencen a assenyalar una desacceleració de l'economia cap al segon semestre.

Adicionalment, alguns dels riscos que s'albiraven s'han produït. A l'exterior, destaca el resultat del referèndum al Regne Unit. Cal recordar que aquest és el segon país d'origen del turisme internacional a Catalunya, que acapara un 10% de les pernoctacions hoteleres, i que rep un 6% de les exportacions de béns. **Si bé el Regne Unit i la UE han de negociar les condicions de sortida¹, l'efecte sobre la cotització de la lliura ha estat immediat,** i unit a la possible reducció de la demanda associada a un entorn amb més incertesa, podria reduir el flux de turistes britànics i les vendes de béns a aquell país. Això, sense prendre en consideració els possibles efectes que pugui tenir la volatilitat en els mercats de capitals sobre l'economia mundial i, especialment, sobre l'europea.

A Espanya, el desequilibri dels comptes públics al final del 2015 superà l'objectiu compromès, el que pot comportar un deteriorament de la credibilitat respecte de la velocitat i la forma en que es reduirà el dèficit. Tant l'Estat com les Comunitats Autònomes s'han compromès a realitzar correccions addicionals per complir amb una nova senda, que aplega a 2018 la consecució d'un dèficit per al conjunt de les Administracions Públiques per sota del 3% del PIB. Fins i tot en aquest escenari, es molt difícil que el

1: L'article 50 del Tractat de la UE, que preveu un mecanisme per la retirada voluntària i unilateral d'un país de la UE, especifica que «Els Tractats deixen d'aplicar-se al país que realitza la sol·licitud, des de l'entrada en vigor de l'acord o, com a molt tard, dos anys després de la notificació de la retirada». Per informació més detallada, vegeu BOE, disponible en: <http://www.boe.es/doue/2010/083/Z00013-00046.pdf>

conjunt de les comunitats autònomes, i en particular algunes d'elles, assoleixin l'objectiu plantejat. Aquest és el cas de Catalunya, que necessitaria un esforç proper a 1,3 punts del PIB per arribar a complir amb l'objectiu. El requadre 3 analitza l'evolució dels comptes autonòmics catalans en l'última dècada, i mostra que, en absència de canvis legislatius rellevants, i d'una recuperació més intensa dels ingressos públics, el marge per a aconseguir aquesta millora es troba en la contenció del creixement de la despesa.

Continuar amb el procés de consolidació fiscal és important, ja que l'incompliment de l'objectiu de dèficit té costos. En primer lloc, introdueix una volatilitat innecessària en el creixement econòmic (donada la diferència d'impuls fiscal que s'observarà entre 2015, 2016 i 2017). En segon lloc, les mesures discrecionals que es varen prendre l'any passat s'hauran de compensar d'alguna forma en el futur. Això genera incertesa sobre com es pot realitzar aquest ajustament en els propers anys. Finalment, la credibilitat és un actiu que es perd ràpidament. **De moment, les conseqüències de la desviació sobre el cost de finançament del bo sobirà espanyol són limitades, gràcies en part a la compra d'actius per part del BCE.** No obstant, aquest entorn no durarà per sempre, i en una economia tant endeutada com la catalana, i en un context de volatilitat elevada en els mercats financers, serà clau contenir el cost de finançament per poder assegurar la continuïtat de la recuperació.

De fet, tot i la protecció que aporta el Fons de Liquiditat autonòmica, propietari de més del 50% del deute de la Generalitat, el nivell de *rating* del deute de la Generalitat i la prima de risc diferencial dels bons catalans sobre el bo espanyol assenyalen que la translació d'aquesta incertesa al conjunt de l'economia podria tenir efectes rellevants. Resoldre la incertesa sobre la política econòmica és, per tant, clau per evitar el contagi cap al sector privat.

Finalment, persisteix la incertesa sobre la política econòmica que s'implementarà en les propers dos anys, tant a Catalunya com al conjunt d'Espanya. Tenir certesa sobre factors com la regulació la política impositiva o les expectatives de despesa pública és indispensable per que les famílies i empreses puguin dur a terme les seves decisions de despesa. Certament, l'activitat no presenta un deteriorament significatiu com a resultat d'aquesta incertesa, però això no vol dir que aquesta no estigui tenint un impacte negatiu sobre l'ocupació i la inversió. En particular, BBVA Research estima que si no s'hagués produït l'augment de la incertesa sobre política econòmica que s'ha observat des del mes de gener, el PIB de l'economia espanyola creixeria 0,3 p.p. més al 2016 i 0,6 p.p. més al 2017.

En definitiva, **si bé els riscos sobre la previsió de creixement de l'economia catalana poden ser a l'alça per al 2016**, d'acord amb l'evolució ja observada en el primer semestre, **s'incrementen els riscos a la baixa sobre el creixement esperat per al 2017.**

Més a llarg termini, Catalunya enfronta alguns reptes dels que és especialment important sortir reforçat. En particular, per aconseguir reduir la taxa d'atur sense incrementar el dèficit comercial amb l'exterior és necessari continuar incrementant la base exportadora. I per a això, és peremptòria la posada en marxa de reformes que potenciïn la competència, una major dimensió de les empreses i l'esforç en Recerca i Desenvolupament. En l'àmbit turístic, cal aprofitar l'oportunitat per fidelitzar els turistes atrets d'altres mercats per l'impacte de la convulsa situació política o dels atemptats terroristes.

A més, és necessari adoptar ràpidament les noves tecnologies, principalment les relacionades amb la revolució digital, afavorint la millora de la competitivitat regional i la convergència amb les regions europees més avançades. Aquesta és una tasca que s'ha d'enfrontar tant des dels organismes públics com des de les empreses i les llars si es vol tancar el diferencial negatiu existent amb les regions dels països millor posicionats en aquest àmbit.

2 L'economia europea es continua recuperant, però en un context de baix creixement global²

La informació ja coneguda del primer semestre de l'any 2016 confirma que **el creixement econòmic mundial s'estabilitza en taxes encara reduïdes, però lleugerament superiors a les de finals de 2015**. El PIB mundial podria estar creixent a l'entorn del 0,6% (2,6% en taxa anualitzada) segons el model BBVA-GAIN, significativament por sota de la mitjana enregistrada entre 2010 i 2015 (vegeu el Gràfic 2.1). No obstant, el ritme de creixement es podria accelerar en el segon trimestre si es consoliden els senyals de menor deteriorament que reflecteixen els indicadors parcials disponibles de producció, comerç i confiança empresarial, i/o si es detecta una millora substancial del creixement econòmic als E.U.A. i al Japó.

El fort augment de la volatilitat financera observat entre desembre de 2015 i febrer de 2016 era conseqüència de la desacceleració de l'activitat global i amenaçava amb accentuar-la si persistia amb la mateixa intensitat. Des d'aleshores, **les tensions financeres, però també la probabilitat d'ocurrència d'un escenari d'estrès de dimensió global, s'han reduït**.

Amb tot, **la millora de l'escenari econòmic global en l'últim trimestre és encara fràgil** i depenent de l'evolució de l'economia xinesa, la resolució ordenada de la sortida del Regne Unit de la UE, i altres focus d'inestabilitat a Europa (geopolítica, pagament del deute grec) o una possible desacceleració dels E.U.A. Per tant, no es pot descartar que es puguin repetir episodis de volatilitat financera com el de principis d'aquest any, en un context d'incertesa elevada sobre la capacitat del bloc emergent per evitar la desacceleració i dels bancs centrals de les economies desenvolupades per tornar a accelerar el creixement.

Lleu acceleració del creixement a l'Eurozona, però amb riscos de naturalesa política a curt termini

Després d'un creixement moderat en el segon semestre de 2015 (amb taxes trimestrals del PIB del 0,3%), **l'economia de l'Eurozona va incrementar el seu ritme fins al 0,6% en el primer trimestre de 2016**. El comportament millor de l'esperat de França i Alemanya (amb taxes de creixement de l'ordre del 0,5- 0,6%) i el dinamisme d'Espanya (increment del 0,8% per tercer trimestre consecutiu) suporten la millora del conjunt de l'àrea en l'inici d'aquest any.

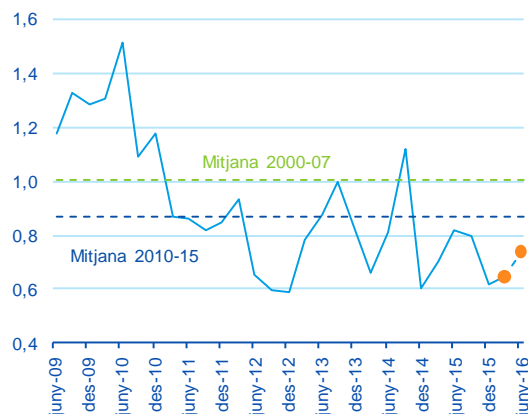
La fortalesa del consum privat, que ha recuperat els nivells previs a la crisi, **continua essent clau** en el patró de creixement de l'Eurozona, tot i que el recent empitjorament de la confiança dels agents i l'endeutament que acumulen les llars d'alguns països perifèrics limiten el marge de contribució addicional a l'activitat agregada. Aquest fet, juntament amb la **modesta recuperació de la inversió en capital** i la **debilitat del comerç exterior**, justifiquen la revisió a la baixa de les previsions de creixement per 2016 i 2017. Per tant, el PIB de l'Eurozona podria créixer un 1,6% aquest any i un 1,9% al 2017 (0,2 p.p. i 0,1 p.p. menys del que es preveia fa tres mesos, respectivament) (vegeu el Gràfic 2.2).

No obstant, **aquest escenari continua subjecte a importants riscos a la baixa**, fonamentalment polítics (negociació Regne Unit-UE, primera revisió del rescat a Grècia i la incertesa política en diferents països de l'eurozona) i geopolítics.

2: Per més detall, vegeu les publicacions Situación Global i Situación Europa de BBVA Research, corresponents al segon trimestre de 2016, disponibles a: <https://www.bbva-research.com/>

Gràfic 2.1

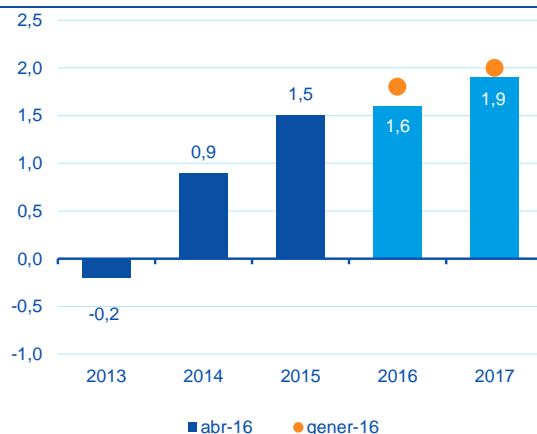
PIB mundial (% t/t), i previsions per 1T2016 i 2T2016 del model BBVA-GAIN

Font: BBVA Research

Gràfic 2.2

Eurozona: creixement del PIB (%)

Font: BBVA Research i Haver

A Espanya la recuperació continua, tot i la incertesa³

En els primers mesos del 2016 l'economia espanyola ha continuat consolidant la recuperació iniciada a mitjans de 2013. Malgrat que la conjuntura econòmica ha estat marcada per la incertesa, tant interna com externa⁴, en els últims mesos el ritme d'expansió de l'activitat s'ha estabilitzat en xifres similars a les observades durant l'any 2015 i, per tant, per sobre del seu creixement tendencial. Entre els factors que continuen recolzant el creixement destaquen, a nivell extern, **els baixos preus del petroli, l'increment progressiu de la demanda europea i la política monetària del BCE.**

A nivell domèstic, la millora gradual del mercat laboral i de les condicions de finançament d'empreses i famílies, però també la correcció dels desequilibris interns, continuen afavorint les decisions de consum i d'inversió. Al seu torn, la política fiscal es manté lleugerament expansiva, i es tornarà neutral a mida que avanci el bienni 2016-2017. Això contribueix al creixement en el curt termini, tot i que augmenten els riscos associats a l'incompliment dels objectius pressupostaris.

En resum, els fonaments de l'economia espanyola avalen la continuïtat de la recuperació en aquest bienni. **S'espera que el PIB mantingui taxes de creixement saludables**, la qual cosa seria compatible amb una moderació del ritme d'avançament trimestral en els propers trimestres, si es considera l'entorn d'incertesa i el menor vent de cua que exerciran alguns factors –com el preu del petroli o les polítiques fiscal i monetària–.

En el futur, els elements incorporats en l'actualització de l'escenari macroeconòmic permeten mantenir les previsions de creixement de l'economia espanyola per a aquests dos anys. De cara al segon semestre de 2016, la informació coneguda en el moment de tancament d'aquest informe suggereix que l'economia espanyola es desaccelerarà a mida que ho faci la demanda domèstica. **Tant en el 2016 com en el 2017 l'activitat creixerà un 2,7%, un ritme suficient per acumular, al final del període, una creació neta d'ocupació al voltant del milió de llocs de treball i reduir la taxa d'atur fins al voltant del 17,5%⁵.**

3: Un major detall sobre el comportament de l'economia espanyola es pot trobar a <https://www.bbva.com/wp-content/uploads/2016/05/Situacion-Espanna-2T16.pdf>

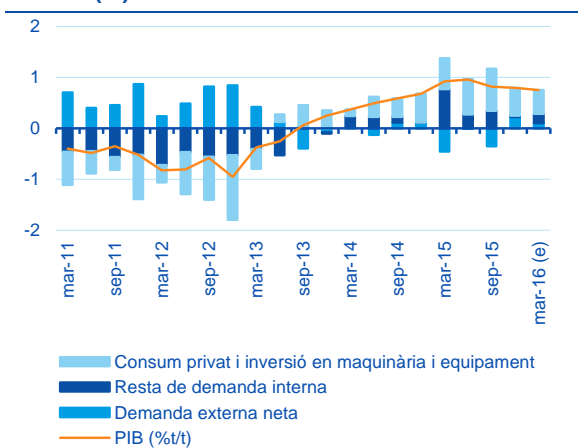
4: Destaquen, a nivell intern, l'associada a la política econòmica, i a nivell extern, la volatilitat financera, la debilitat del cicle econòmic global i les tensions geopolítiques.

5: En el bienni 2016-2017 l'ocupació creixerà a un ritme mig anual del 2,8%.

L'expansió de la activitat es recolzarà en factors tant interns com externs. L'economia global seguirà creixent lleugerament per sobre del 3,0%, i juntament amb un preu del petroli que es manté baix afavorirà l'increment de les exportacions espanyoles, tot i l'apreciació del tipus de canvi envers les divises emergents. Igualment, el caràcter expansiu de la política monetària incentivarà l'augment de la demanda. A nivell domèstic, la continuïtat en la recuperació dels fonaments, el progrés en la correcció dels desequilibris i una política fiscal moderadament expansiva contribuiran a l'augment de la demanda interna (vegeu el Quadre 2.1). La desacceleració del consum privat es veurà acompanyada també d'un menor creixement de les importacions i, per tant, probablement l'any es podria tancar amb una **lleugera aportació positiva de la demanda externa neta al creixement**.

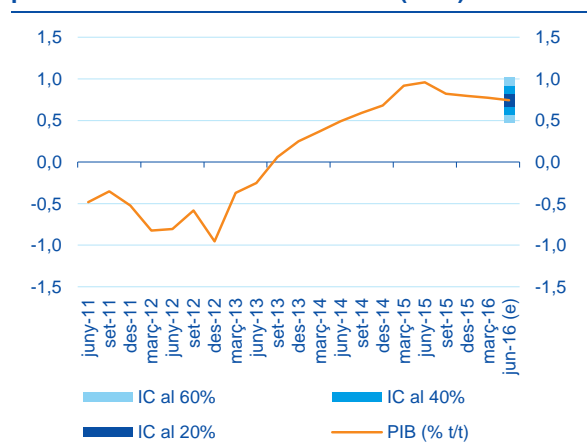
Amb tot, **la incertesa sobre la política econòmica a Espanya és elevada**, i encara que es manté una tendència favorable d'activitat i ocupació, BBVA Research estima que la incertesa estimada fins al moment actual podria estar restant 0,3 p.p. al creixement del PIB 2016 i 0,5 p.p. al de 2017. Si no es dissipa ràpida i favorablement, podria tenir un impacte rellevant sobre les decisions econòmiques d'empreses i famílies⁶.

Gràfic 2.3
Espanya: contribucions al creixement trimestral del PIB (%)

Font: BBVA Research a partir d'INE

Gràfic 2.4
Espanya: creixement observat del PIB i previsions del Model MICA-BBVA (% t/t)

(e): estimació.
Font: BBVA Research a partir d'INE

6: Vegeu el Requadre 1 de Situación España, primer trimestre de 2016: [La incertidumbre sobre la política económica en España: medición e impacto](https://goo.gl/x6goYM) disponible a <https://goo.gl/x6goYM>

Quadre 2.1.

Espanya: previsions macroeconòmiques

(% a/a excepte indicació contrària)	1T15	2T15	3T15	4T15	1T16	2015	2016 (p)	2017 (p)
Despesa en Consum Final Nacional	2,3	2,8	3,4	3,5	3,4	3,0	2,4	2,2
Despesa C.F. Privada	2,5	2,9	3,5	3,5	3,7	3,1	2,6	2,4
Despesa C.F. AA. PP.	1,5	2,5	3,0	3,7	2,6	2,7	1,6	1,8
Formació Bruta de Capital Fix	6,1	6,3	6,7	6,4	5,2	6,4	4,1	4,5
Béns d'Equipament i Maquinària	8,3	10,1	11,2	10,9	9,8	10,2	5,5	4,7
Construcció	6,2	5,2	5,2	4,6	3,1	5,3	3,1	4,1
Habitatge	2,9	2,6	2,1	2,2	3,3	2,4	2,8	4,4
Altres edificis i Altres Construccions	8,8	7,3	7,6	6,4	2,9	7,5	3,3	3,9
Demanda nacional (*)	3,1	3,4	4,1	4,1	3,8	3,7	2,6	2,6
Exportacions	5,8	6,0	4,5	5,3	3,7	5,4	4,4	5,6
Imports	7,6	7,4	7,2	7,7	5,4	7,5	4,4	6,0
Saldo exterior (*)	-0,4	-0,2	-0,7	-0,6	-0,4	-0,5	0,1	0,0
PIB real pm	2,7	3,2	3,4	3,5	3,4	3,2	2,7	2,7
PIB nominal pm	3,2	3,7	4,1	4,3	3,2	3,8	3,6	4,9
Pro-memòria								
Ocupació total (EPA)	3,0	3,0	3,1	3,0	3,3	3,0	2,8	2,5
Taxa d'atur (% Pob. Activa)	23,8	22,4	21,2	20,9	21,0	22,1	19,8	18,5
Ocupació total (e.t.c.)	2,9	2,9	3,1	3,0	3,2	3,0	2,4	2,2

(*) Contribucions al creixement.

(e): estimació; (p): previsió.

Font: BBVA Research a partir d'INE i BdE

3 Perspectives de creixement de l'economia catalana

Fort dinamisme de l'economia catalana, en un context d'incertesa elevada

L'economia catalana creixé a un ritme del 3,3% al 2015, en línia amb el que s'esperava fa sis mesos⁷. Aquesta xifra es situa 1,1 punts per sobre de la mitjana històrica (2,2% en el període 1981-2014) i implica que, per quart any consecutiu, el PIB català evoluciona més favorablement de com ho fa el del conjunt d'Espanya. El fort increment de l'ocupació en aquest any, del 2,9% segons l'estimació de la Comptabilitat Regional d'Espanya, dona com a resultat un creixement molt moderat de la productivitat.

Des d'una perspectiva sectorial, **la recuperació de l'economia catalana s'ha anat expandint de forma transversal. L'any 2015 tots els sectors hi contribuïren positivament, i aquells que ja venien recolzant la millora de l'activitat van tenir una aportació major que en anys anteriors.** Particularment rellevant fou la del sector del comerç, l'hostaleria i el transport (+1,2 punts percentuals (p.p.) al creixement del 2015). Però també és destacable la contribució de la resta de serveis privats (0,9 p.p.) i de la indústria (0,6 p.p.). Finalment, els serveis públics recolzaren el creixement amb 3 dècimes després d'haver contribuït negativament en els dos anys anteriors (vegeu el Gràfic 3.1).

La informació coneguda del segon trimestre de 2016, fins al moment de tancament d'aquest informe, suggereix que l'economia catalana manté un ritme de creixement elevat. De fet, el model MICA-BBVA per Catalunya estima que tant en el primer com en el segon trimestres de l'any el PIB de Catalunya podria haver crescut a un ritme del 0,9% t/t (vegeu el Gràfic 3.2). Això suposaria, de confirmar-se, un lleuger biaix a l'alça sobre les previsions actuals de BBVA Research per al creixement de 2016, ja que aquestes contempen un creixement trimestral promig de l'economia catalana del 0,7% en el primer semestre d'aquest any.

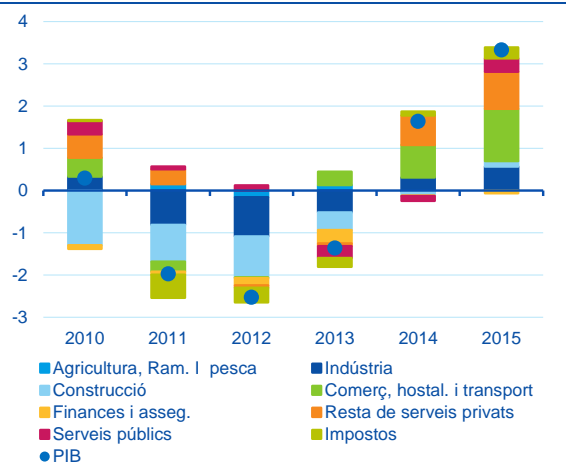
En propers trimestres, alguns dels suports que han contribuït al bon comportament de l'activitat es mantenen. A l'exterior, s'han reduït les possibilitats d'un escenari de recessió global. A més, tot i que el preu del petroli ha caigut menys del que s'esperava a principis d'any, la cotització del barril de Brent es manté molt per sota del seu nivell mig en els últims anys. Aquests factors, juntament amb un escenari de lleu recuperació de l'economia europea, recolzen la continuïtat de la millora del turisme exterior i la recuperació de les exportacions de béns. Pel que fa a la demanda interna, el menor preu de l'energia suposa un alliberament de renda disponible per a consumidors i empreses, que impulsa el consum privat i la inversió privades. Això, juntament amb el relaxament de la política fiscal al 2015 i les dades observades en el primer semestre del 2016 justifica, **la revisió a l'alça de la previsió de creixement del PIB català l'any 2016 fins al 2,9%.**

Per al 2017, el creixement es podria situar en el 2,7%, encara mig punt per sobre de la mitjana històrica. La necessitat de recuperar esforços de consolidació fiscal i l'impacte de la incertesa sobre la política econòmica condicionaran l'evolució de la demanda interna, mentre que la millora del context europeu pot afavorir el sector exterior.

En tot cas, els riscos continuen essent elevats. En particular, l'economia catalana enfronta no només els que afecten al conjunt d'Espanya i Europa (incertesa política, efectes negatius del referèndum britànic) sinó també els propis, que podrien truncar aquesta perspectiva favorable. Així, mentre que els riscos sobre la previsió de 2016 són a l'alça, sobre la de 2017 són a la baixa.

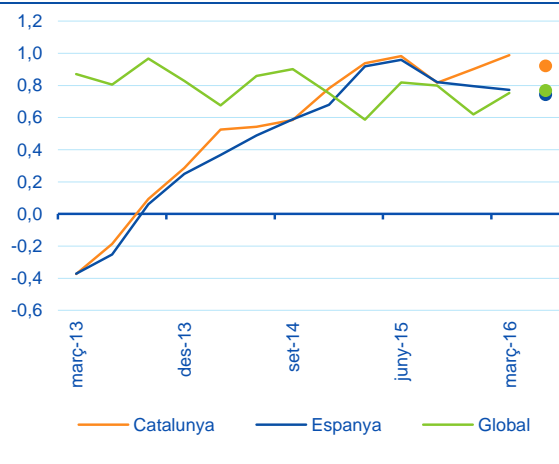
7: Vegeu Situació Catalunya, segon semestre de 2015, disponible a: <https://www.bbva-research.com/wp-content/uploads/2015/11/Informe-Situacio-Catalunya-BBVA-2-semestre-2015.pdf>

Gràfic 3.1
Catalunya: descomposició del creixement del PIB per sectors (punts percentuals i PIB a/a, %)

Font: BBVA Research a partir d'INE, Comptabilitat Regional d'Espanya

Gràfic 3.2
Previsions de creixement trimestral del PIB segons els models MICA-BBVA (% t/t, CVEC)

Font: BBVA Research

El consum privat es manté accelerat

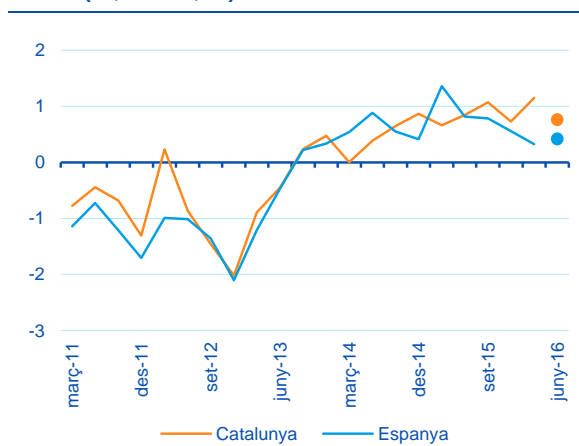
El consum privat s'accelerà de forma rellevant en el 2015. L'augment de la renda disponible de les famílies, afavorida per la forta creació d'ocupació, la rebaixa de l'IRPF, la recuperació d'una part de la paga pendent dels funcionaris de la Generalitat, la important correcció del petroli i un context de baixos tipus d'interès que dinamitza el crèdit al consum van impulsar la despesa domèstica. Així, la desacceleració que anticipaven les dades del tercer trimestre no es va repetir en el quart.

Tots els indicadors parcials del consum es van accelerar, amb creixements propers al 20% anual en el cas de les matriculacions de vehicles i les importacions de béns de consum. Això és consistent amb el fort dinamisme que reflecteix l'Indicador Sintètic de Consum Regionalitzat BBVA per Catalunya (ISCR-BBVA), que resumeix els senyals dels indicadors parcials de despesa de les llars⁸. D'acord amb aquest indicador, el consum hauria crescut un 3,1% al 2015 a Catalunya.

Els principals indicadors suggereixen que en el primer semestre del 2016 el consum de les llars catalanes continua vigorós. De fet, les xifres semblen anticipar que, tot i la menor potència dels vents de cua que havien impulsat el consum l'any 2015, la despesa de les famílies no s'estaria veient desaccelerada. La disminució de la riquesa financera en la primera part del 2016, la incertesa i el menor impacte d'alguns dels vents de cua que havien estimulat la despesa en el primer semestre del 2015 són factors que recolzarien una desacceleració del consum en línia amb el que s'observa a Espanya i amb els senyals dubitatius que reflecteix l'evolució de les vendes minoristes segons l'Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica a Catalunya (veure el Gràfic 3.4).

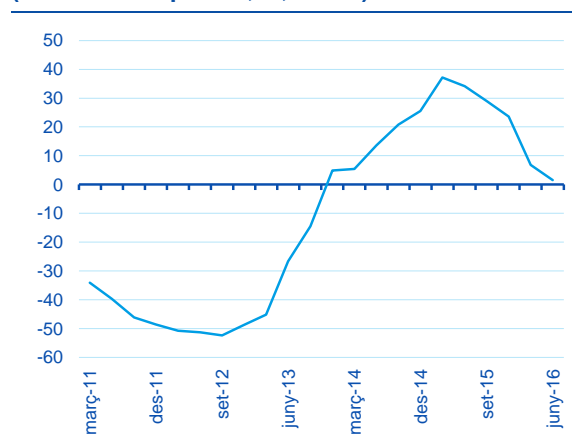
8: Vegeu el Requadre 2 per als detalls de l'elaboració d'aquest indicador.

Gràfic 3.3
Indicador sintètic de consum regionalitzat, ISCR-BBVA (t/t, CVEC, %)

Font: BBVA Research a partir de DGT, INE, CORES i Datacomex

Gràfic 3.4
Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica a Catalunya: evolució de les vendes (Saldo de Respostes, %, CVEC)

Nota: Saldos positius indiquen un augment de les vendes.

Font: BBVA

Quadre 3.1
Catalunya i Espanya: evolució dels principals indicadors de consum (t/t, CVEC, %)

	Matriculacions de vehicles		Vendes minoristes		Í. d'Activitat en els Serveis		Import. béns de consum(*)	
	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya
1T14	1,0	5,4	0,5	-0,1	-0,4	0,8	1,9	4,9
2T14	12,4	13,2	0,8	1,3	1,4	0,7	1,3	4,4
3T14	-5,8	-6,3	0,8	0,4	0,6	0,8	3,3	1,6
4T14	14,3	9,1	0,9	0,7	1,8	0,9	1,1	2,0
2014 (a/a)	17,3	18,4	1,4	0,8	2,6	2,4	11,2	15,9
1T15	11,6	13,1	1,3	1,1	1,6	1,1	10,0	8,8
2T15	-2,1	-2,2	0,5	0,6	1,8	1,9	1,7	-0,1
3T15	0,4	2,1	0,6	1,3	1,2	1,0	4,1	2,9
4T15	3,9	3,5	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.
2015 (a/a)	22,4	20,7	3,6	3,4	6,1	4,4	16,9	14,8
1T16	3,0	3,9	0,2	0,4	0,8	0,2	-2,2	-1,0
2T16(**)	3,4	4,7	0,8	0,5	0,5	1,5	2,8	2,1

(*) Inclou importacions nominals d'aliments, automòbils, béns de consum durador i manufactures de consum.

(**) Previsió amb la informació disponible del trimestre.

Font: BBVA Research a partir de DGT, INE, CORES i Datacomex

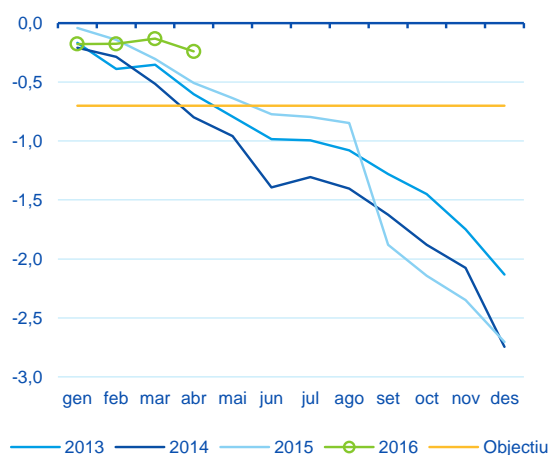
Per segon any consecutiu, la Generalitat relaxa l'ajustament fiscal

Tal com s'anunciava en l'anterior edició de la revista Situació Catalunya, la Generalitat de Catalunya va tancar l'any 2015 amb una important desviació respecte de l'objectiu d'estabilitat. En concret, el dèficit autonòmic es mantingué en el 2,7% del PIB regional, similar al de l'any anterior (vegeu el Gràfic 3.5). Els ingressos de la Generalitat es van recuperar, impulsats tant pels lliuraments a compte de la recaptació corrent com per la liquidació del model corresponent a 2013, però això fou aprofitat per la Generalitat per relaxar la seva política de contenció de la despesa. Si es depuren els efectes de la reclassificació de la despesa d'inversió en anys anteriors mitjançant col·laboracions público-privades (0,1 pp del PIB en l'any 2014 i

0,6 pp al 2015), es pot observar com la despesa primària augmentà en la mateixa proporció en la que es va reduir la càrrega d'interessos. Així, la correcció de la despesa observada es pot atribuir, gairebé exclusivament, a la millora del PIB nominal (vegeu el Gràfic 3.6).

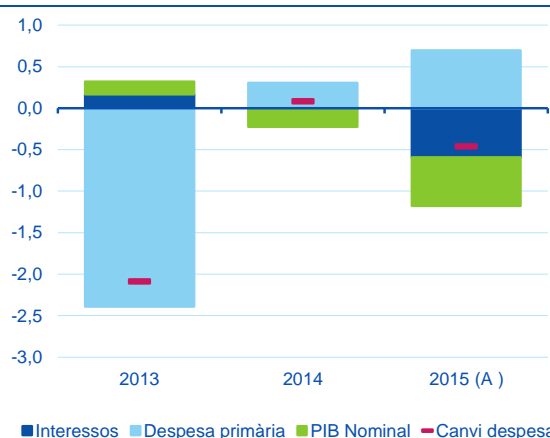
Durant l'any 2016, les dades d'execució pressupostària conegudes fins al mes d'abril apunten a una major contenció de la despesa, que es veu afavorida per la disminució dels interessos del deute recolzada en les facilitats financeres del Govern central. Els ingressos, per contra, mantenen el dinamisme observat l'any anterior. Conseqüentment, el dèficit registrat per la Generalitat de Catalunya en els primers quatre mesos es situa tres dècimes per sota de l'observat fins a l'abril de 2015⁹.

Gràfic 3.5
Generalitat de Catalunya: capacitat / necessitat de finançament (% del PIB regional)

Font: BBVA Research a partir de MINHAP

Gràfic 3.6
Generalitat de Catalunya: contribucions al canvi de la despesa pública autonòmica* (punts percentuals del PIB regional)

(*) Depurat de l'impacte de la reclassificació d'inversions realitzades en anys anteriors.

Font: BBVA Research a partir de MINHAP

La inversió es desaccelera, després d'un 2015 molt favorable

La millora del turisme, de l'ocupació, del consum privat i de les condicions de finançament van recolzar, durant el 2015, la inversió en serveis i en construcció, però aquesta no es va estendre al mateix ritme a la inversió industrial, limitada per la manca d'una recuperació rellevant de la cartera de comandes. Els senyals de l'Enquesta BBVA d'activitat econòmica a Catalunya mostren com la inversió en serveis i en construcció mantingueren saldos molt favorables durant tot l'any 2015, però propers a la neutralitat en el cas de la industrial (vegeu el Gràfic 3.7). En la mateixa línia, les importacions de béns d'equipament mostren una recuperació durant la primera part del 2015, però que no es consolidà en el segon semestre, quan els dubtes sobre la solidesa de l'entorn internacional frenaren les exportacions (vegeu el Gràfic 3.8).

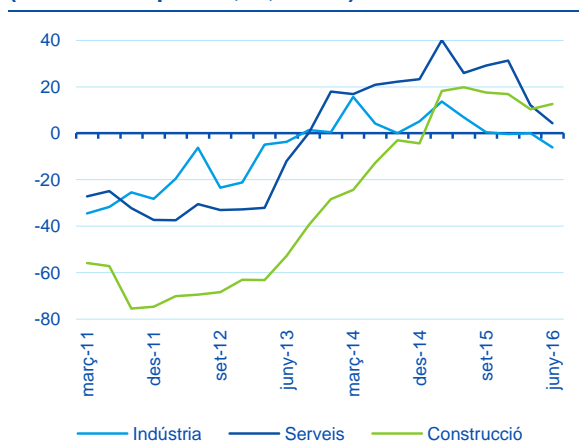
La construcció d'edificis destinats a usos no residencials¹⁰ a Catalunya es recuperà l'any 2015. La superfície visada per aquest tipus d'edificis es va incrementar un 37,5% a/a, mentre que ho feu en un 28,9% al conjunt d'Espanya. En el detall dels usos destaca el creixement del 26,4% de la superfície visada destinada a serveis comercials i magatzems, que acumula el 43% del total de superfície visada en el conjunt de l'any. També es varen observar increments rellevants en els edificis destinats a ús agrari i en els de turisme, esbarjo i esportius. Per contra, la superfície visada per a usos industrials i de transport es va reduir

9: Informació addicional sobre el comportament dels comptes de la Generalitat fins al 2015 es pot trobar al Requadre 3 d'aquesta mateixa publicació
10: Edificis destinats a serveis comercials i emmagatzematge, a activitats agràries i ramaderes, industrials, oficines, a turisme i esbarjo i serveis de transport, entre altres.

l'any 2015. Aquests resultats estan en línia amb el comportament dels saldos de respostes referents a inversió mostrats per l'Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica a Catalunya (vegeu el Requadre 1).

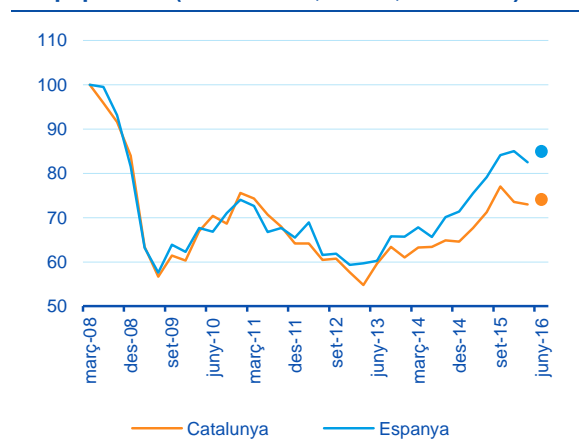
En el primer semestre del 2016 el comportament dubitatiu de la inversió a la indústria es manté, mentre que l'augment de la incertesa de política econòmica podria estar debilitant la resistència de la inversió en serveis. Per contra, la inversió en construcció manté un escenari més favorable, recolzada en l'existència d'una demanda retinguda en períodes anteriors, la millora de l'ocupació i la fortalesa del turisme. Així, la tendència positiva en la superfície visada per a usos no residencials ha continuat en els primers quatre mesos del 2016 (+11,0% a/a) però a un menor ritme que en trimestres anteriors -encara que superant clarament a l'evolució del conjunt d'Espanya (3,8% a/a)-. En el període gener-abril destaca el comportament de les oficines, ja que la superfície visada per a obres d'edificació destinades a aquest ús s'ha multiplicat per quatre respecte del nivell assolit en el mateix període del 2015.

Gràfic 3.7
Enquesta BBVA a Catalunya: evolució de la inversió (saldo de respostes, %, CVEC)

Nota: Saldos positius indiquen un augment de la inversió.
Font: BBVA Research

Gràfic 3.8
Catalunya i Espanya: importacions de béns d'equipament (mar-08=100, CVEC, nominals)

Font: BBVA a partir de Datacomex

La contracció de la licitació d'obra pública del 2015 continua en l'inici de 2016

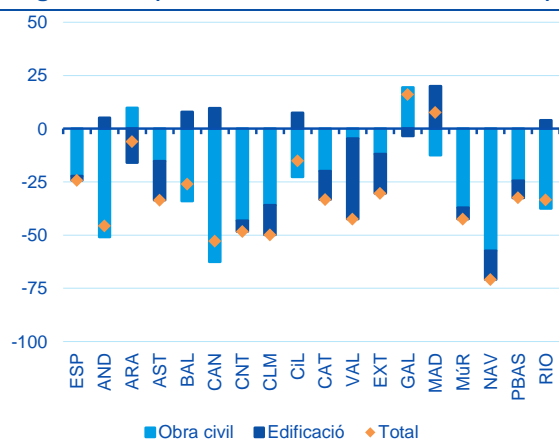
Com a la majoria de les comunitats, **la licitació d'obra pública va retrocedir l'any 2015**. En particular, l'import licitat a Catalunya es va reduir en un 26,9%, un comportament similar al descens del 28,3% en el conjunt d'Espanya. L'obra civil, amb una caiguda del 38,2%, és la causa principal d'aquesta contracció, ja que l'import per obres d'edificació només es va reduir en un 5,7%. En el detall de l'obra civil, la retallada més important s'observa en l'import de licitació de carreteres (-62% respecte a 2014), i en obres hidràuliques i ports (a l'entorn del -45% a/a). Entre les obres d'edificació, es reduí en un 54% l'import destinat a obres en edificis de docència. Per contra, s'observaren increments en la licitació per obres de ferrocarrils, urbanització, terminals i habitatge, però insuficients per compensar les reduccions en les partides comentades anteriorment.

En els primers cinc mesos del 2016 la contracció de l'obra pública ha continuat. Així, l'import licitat per l'execució d'obra civil s'ha reduït en un 33,9% i el d'edificació en un 32,6%. En conjunt, **en l'acumulat gener-maig de 2016 l'import licitat per a la realització d'obra pública s'ha reduït en un 33,3% respecte del mateix període de l'any anterior** (vegeu el Gràfic 3.9). Aquesta contracció és superior a la que s'observa en el conjunt d'Espanya en el mateix període (23,7%).

Per agents, **al 2015 tant l'Estat com els Ens Territorials van reduir la licitació d'obra pública**. El primer, en un 13,7%, i els segons en un 31,6%. Amb tot, la preponderància de les administracions territorials continua, i tot i una disminució de 4,8 punts percentuals, al 2015 foren responsables del 69% de la licitació total d'obra pública a Catalunya. En conjunt, la licitació d'obra pública es va reduir en un import equivalent a 0,3 punts del PIB l'any 2015, fins a situar-se en el 0,7% del PIB (a Espanya, la disminució també fou de 3 dècimes, però fins al 0,9% del PIB).

En els cinc primers mesos de l'any 2016 aquesta evolució es capgira una mica, ja que l'Estat ha doblat l'esforç inversor (153,9 milions d'euros, un 75,8% més que en el mateix període del 2015), mentre que les administracions territorials han tornat a reduir el seu esforç (284,1 milions d'euros, un 50% per sota del licitat un any abans, vegeu el Gràfic 3.10).

Gràfic 3.9
Obra pública per tipus d'obra. Acumulat gener-maig de 2016 (a/a, %, i contribució al creixement)

Font: BBVA Research a partir del Ministeri de Foment

Gràfic 3.10
Catalunya: pressupost de licitació per agents (milions d'euros)

Font: BBVA Research a partir de SEOPAN

El mercat immobiliari català millora, recolzat en la demanda interna

L'evolució positiva del mercat immobiliari català en l'any 2015 sembla continuar en els primers mesos del 2016. Les vendes d'habitatges i la firma de visats d'obra nova, prèvia a la iniciació dels habitatges, creixen per sobre de com ho fan en el conjunt d'Espanya. A més, els preus continuen evolucionant a l'alça, acumulant un augment del 4,9% des del mínim assolit en el primer trimestre del 2015.

La venda d'habitatges s'incrementà en un 11,2% al 2015 (9,9% a Espanya). Aquest bon comportament respon a l'evolució de la demanda domèstica, que va créixer un 14,4% (amb un pes del 79,3%). Per contra, la compra d'habitatges per residents a altres comunitats va caure un 10,6% (front a un -0,9% en les operacions interregionals en el conjunt d'Espanya). La compra d'habitatges per residents a l'estranger, que havia experimentat un fortíssim creixement en els últims anys (+26,2% anual de mitjana en els últims cinc anys) va moderar el seu creixement al 2015, però encara s'incrementà en un 5,3% (+13,4% a Espanya).

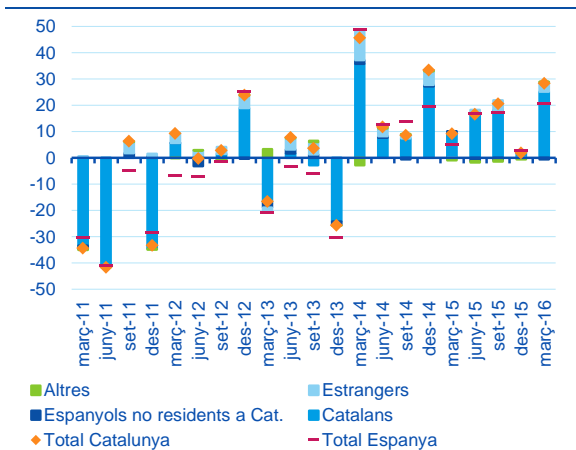
Les dades del primer trimestre del 2016 continuen mostrant un comportament favorable del mercat immobiliari, amb un creixement interanual del 28,2%, gairebé vuit punts per sobre de l'augment en el conjunt de l'Estat. Novament, la compra de residents evoluciona millor de com ho fa al conjunt d'Espanya, mentre que la compra per residents a l'estranger torna a fer-ho lleugerament per sota, i la de residents a altres comunitats es continua reduint (vegeu el Gràfic 3.11).

Per demarcacions provincials, Barcelona és la més dinàmica, amb un augment de les vendes del 13,6% al 2015. Però l'augment fou generalitzat: a Tarragona fou del 9,2%, a Lleida del 6,3% i a Girona del 4,1%. En el primer trimestre del 2016 aquesta pauta continua, amb un creixement a l'entorn del 30% a/a a Barcelona, Girona i Lleida, i del 17% a Tarragona.

El major nombre de transaccions impulsà el preu de l'habitatge l'any 2015. D'acord amb la informació publicada pel Ministeri de foment, l'augment del preu fou de l'1,3% respecte l'any 2014 (1,1% a Espanya) amb una tendència d'acceleració al llarg de l'any. Aquesta ha continuat en el primer trimestre del 2016, amb un creixement de l'1,0% t/t CVEC (0,7% t/t CVEC a Espanya).

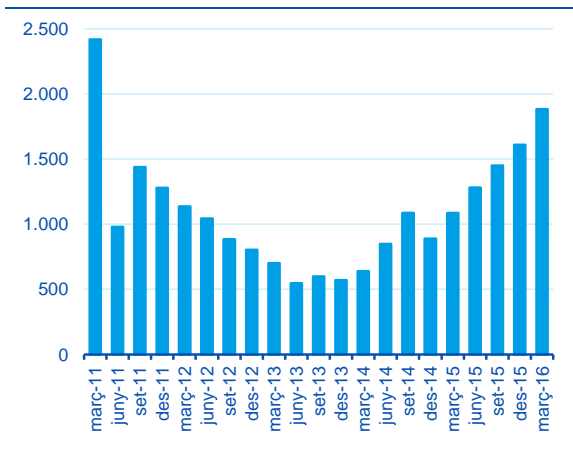
La firma de visats d'obra de nous habitatges a Catalunya creixé un 49,2% al 2015, accelerant la tendència mostrada al 2014 (vegeu el Gràfic 3.12). L'augment fou molt elevat a Tarragona (84,2%), Barcelona (59,9%) i Girona (49,1%), que van evolucionar per sobre de la mitjana espanyola (42,5%). Per contra, Lleida va experimentar una evolució contractiva (-28,8%). El dinamisme ha continuat en els primers quatre mesos del 2016, i els visats s'han incrementat en un 21,6% t/t a Catalunya, doblant el nombre d'operacions realitzades en el mateix període de 2015.

Gràfic 3.11
Catalunya: contribució al creixement interanual de les vendes d'habitatge (en pp)

Font: BBVA Research a partir de Ministeri de Foment

Gràfic 3.12
Catalunya: visats de construcció d'habitatge (acumulats trimestrals, CVEC)

Font: BBVA Research a partir de Ministeri de Foment

Les exportacions de béns catalanes superen l'impasse del tercer trimestre del 2015 i retornen al creixement

En el conjunt de l'any 2015, les exportacions catalanes a l'estranger s'incrementaren en un 4,2% en termes reals (un 5,9% en euros corrents). Els dubtes sobre el comportament exportador que s'anticipaven en el tercer trimestre no tingueren continuïtat en el quart, que es tancà amb un increment de les vendes de béns a l'exterior (en termes reals) del 3,3%/t CVEC. D'aquesta forma, les exportacions catalanes cap a l'estranger varen tornar a mostrar un comportament diferencial respecte de l'observat en el conjunt d'Espanya, després de dos anys amb una evolució menys dinàmica. **En tot cas, el començament de 2016 tampoc mostra una clara consolidació d'aquest comportament, amb taxes de creixement real positives però que es desacceleren** (vegeu el Gràfic 3.13).

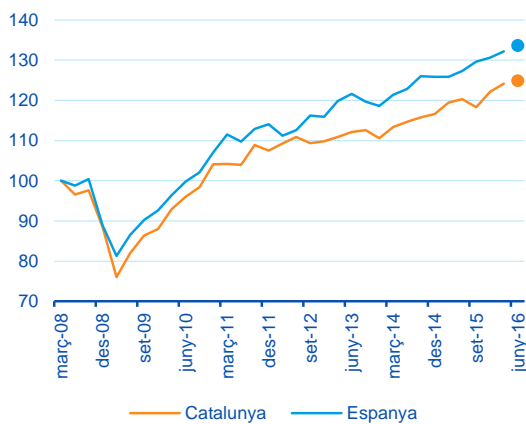
L'anàlisi de la distribució de les exportacions nominals per sectors, països, i contingut tecnològic facilita una major comprensió del que està succeint. **La conjuntura del 2015 fou favorable en tots els mercats de destinació, tipus de productes, i nivells de contingut tecnològic.** En particular, la millora de la demanda

de la UEM (que acumula un 52% de les expedicions) i de la resta d'Europa (19%) afavorí la millora de les vendes d'automòbils (16% de les expedicions i 2 punts de contribució al creixement de les exportacions) els béns d'equipament (17%) i les semi-manufactures (33%) (vegeu els Gràfics 3.14 i 3.15).

En les branques de productes industrials, la millora de les exportacions en termes nominals fou del 6%. Els productes de més alt contingut tecnològic són els que varen experimentar un major creixement al 2015 (9,6%), però amb una contribució de només 0,9 p.p. donat un pes reduït en el conjunt de les vendes de productes industrials (10%). La major contribució (3,0 punts percentuals) vingué de la banda dels productes de contingut mitjà-alt, que suposen la meitat de les expedicions de béns industrials cap a l'exterior. Finalment, els béns de contingut tecnològic baix, que totalitzen el 27% de les vendes de productes manufacturats, contribuïren amb 2 punts al creixement (vegeu el Gràfic 3.16).

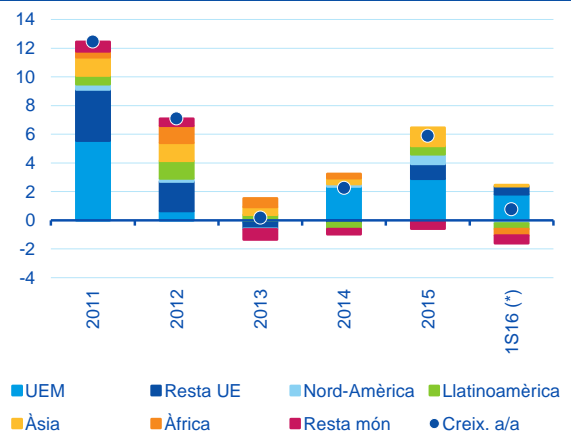
Amb informació fins al mes d'abril, l'inici de l'any 2016 mostrà una continuació del que va succeir en el segon semestre del 2015, i per tant, s'observa encara un creixement de les exportacions (0,6% t/t CVEC), però amb una nova desaceleració. La millora de les vendes a la UEM continua essent el principal suport per a les exportacions catalanes, però en aquest cas, les tensions en les economies emergents (Àfrica, Llatinoamèrica) comporten una contracció de les vendes a aquestes destinacions. Per tipus de béns, l'acceleració dels béns d'equipament es veu parcialment compensada per la contracció de les vendes en el sector de l'automòbil. Les xifres corresponents al contingut tecnològic (disponibles només fins al primer trimestre del 2016) reflecteixen que la contracció és generalitzada en els productes industrials.

Gràfic 3.13
Catalunya i Espanya: exportacions reals de béns a l'estranger (1T08=100, CVEC)

Previsió per 2T16 realitzada amb informació fins al mes d'abril.
Font: BBVA Research a partir de Datacomex

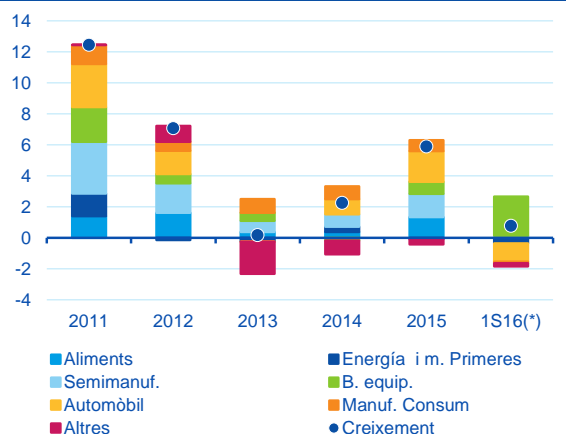
Gràfic 3.14
Catalunya: contribucions al creixement de les exportacions de béns per destinació (% i p.p.)

(*)Taxa de creixement semestral anualitzada (CVEC). Previsió 1S16 amb informació fins al mes d'abril.
Font: BBVA Research a partir de Datacomex

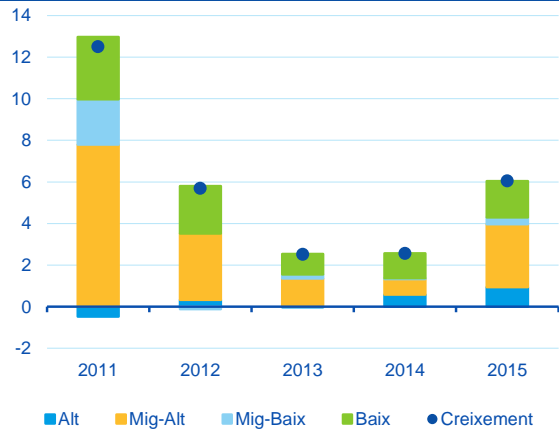

Gràfic 3.15
Catalunya: contribucions al creixement de les exportacions de béns per productes (% i p.p.)

(*)Taxa de creixement semestral anualitzada (CVEC). Previsió primer semestre 2016 amb informació fins al mes d'abril.
Font: BBVA Research a partir de Datacomex

Gràfic 3.16
Catalunya: creixement de les exportacions de productes industrials i contribucions en funció del contingut tecnològic (% t/t, CVEC)

Font: BBVA Research a partir d'Idescat

Consistentment amb la millora de la demanda interna, durant el 2015 les importacions catalanes de béns es varen incrementar en un 6,6% en termes reals (6,4% en el conjunt d'Espanya). Per components, els majors creixements es van observar en els automòbils (+23/8%), les manufactures de consum (13.2%) i els béns d'equipament (13%), mentre que la disminució del preu del petroli de prop d'un quaranta per cent facilità la reducció de la factura energètica, amb una disminució del 27,5% en el valor d'aquestes importacions. Com a resultat, el dèficit comercial de Catalunya amb l'exterior ascendí a 12.118 milions d'euros, un 5,9% del PIB, el que suposa una disminució de dues dècimes respecte del nivell absolut al 2014.

La tendència a la baixa en el preu del petroli s'ha truncat al final del primer trimestre del 2016, tornant positiva la contribució de l'energia a l'increment de les importacions, que es suma a l'aportació dels automòbils i les semimanufactures. Això fa que **la desacceleració de les exportacions en els primers mesos del 2016 no es vegi acompanyada d'un menor dinamisme de les importacions**, el que podria portar, a finals d'any, a un nou increment del dèficit comercial de béns amb l'estranger.

El turisme a Catalunya, destinat a un nou rècord de visitants i pernoctacions

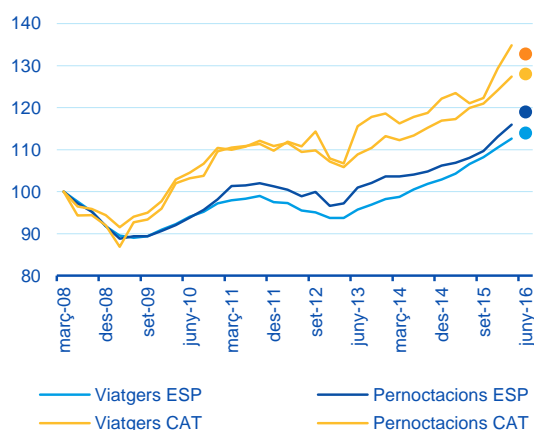
Tal i com s'esperava, l'any 2015 resultà un molt bon any en termes turístics. Amb 17,7 milions de viatgers entrats a hotels (+5,6%) i 52 milions de pernoctacions en aquest tipus d'establiments (+3,5%) els resultats estan en línia amb el que es preveia en la publicació anterior del Situació Catalunya, i suposen el tercer any de rècord absolut en el comportament del sector turístic. La despesa dels visitants estrangers experimentarà també un nou increment, del 4,1% fins als 15,700 milions d'euros, equivalents al 7,7% del PIB català.

El turisme que avança amb més força fou el resident en el conjunt d'Espanya, i en particular el dels residents a Catalunya. El dinamisme de la demanda interna catalana es traduí en un increment de l'afluència dels catalans a hotels, **explicant el 40% de l'increment dels viatgers entrats a hotels i el 34% de les pernoctacions** en aquests establiments. Des de la resta d'Espanya, destaca l'increment de l'afluència dels turistes madrilenys i bascos, mentre que s'observa una contracció dels andalusos i dels provinents de Balears. En conjunt, les pernoctacions de visitants domèstics s'incrementaren en un 7,8% al 2015 (10,4% les de catalans).

Pel que fa al turisme exterior, que suposa el 70% de les pernoctacions hoteleres de l'any 2015, el creixement de les nits d'estada a hotels fou del 3,8%. **Els mercats clau foren, en aquest cas, el francès** (+15,5% a/a i 2,3 punts de contribució a les pernoctacions d'estrangers) **i el britànic** (12% a/ i 1,7 punts d'aportació). Per contra, el turisme rus multiplica la seva caiguda amb una caiguda del 43% de les pernoctacions, fins als 2,8 milions, quan dos anys abans havien arribat als 5,7 milions.

En el primer semestre, del 2016, la informació disponible (fins al mes de maig) dona senyals mixtes. D'una banda, el flux de visitants a hotels i pernoctacions continua augmentant (veure el Quadre 3.2). En el **turisme domèstic, el fortíssim creixement en el primer trimestre** podria estar recolzat en efectes calendari difícils de corregir en la seva totalitat (vacances de Reis i Setmana Santa) però la bona temporada de neu (encara que amb retard) també hi podria haver contribuït: així, a més de la ciutat de Barcelona, la segona marca turística que més creix en el trimestre són els Pirineus. De fet, **les estances hoteleres dels catalans (+9,1% t/t CVEC) aporten la meitat del creixement** de les pernoctacions hoteleres en aquest període, mentre que en el segon trimestre, es podrien reduir en un 1,4%. Per contra, el turisme exterior, que experimentarà una forta acceleració en el 4T15, mostra dades negatives, en particular de despesa. Aquestes es podrien veure incrementades si es confirma la pitjor evolució de les entrades a hotels, sobretot per part dels visitants catalans, però també de russos, francesos i belgues (veure el Gràfic 3.17 i el Quadre 3.2).

Gràfic 3.17
Catalunya i Espanya: viatgers i pernoctacions a hotels (mar-08=100)

Previsió per 2T16 realitzada amb informació fins al mes de maig.
Font: BBVA Research a partir d'INE

Quadre 3.2
Catalunya: indicadors de la conjuntura turística (t/t CVEC, %)

	1T15	2T15	3T15	4T15	1T16	2T16 (*)
Total						
Viatgers	0,3	2,3	0,8	2,7	2,6	0,5
Pernoctacions	1,1	-2,0	1,0	5,8	4,3	-1,6
Residents a Espanya						
Viatgers	0,5	3,1	2,2	-1,8	5,2	0,0
Pernoctacions	4,8	1,7	4,4	-9,4	12,0	2,2
Estrangers						
Viatgers	0,7	1,4	-2,3	8,1	3,3	-2,3
Pernoctacions	1,6	-1,5	-0,4	7,6	1,4	-0,1
Entrades a frontera (*)	-0,5	0,0	2,0	3,6	1,7	3,4
Despesa turística (*)	0,1	-2,2	-1,4	17,6	-6,7	-7,0

(*) Estimats amb informació fins al mes de maig.
Font: BBVA Research a partir d'INE

La creació d'ocupació es torna a accelerar a Catalunya en el primer semestre del 2016

Esperonat pel bon comportament de la demanda interna i el turisme, el mercat laboral català continua mostrant un comportament diferencial al del conjunt d'Espanya. Així, després d'haver-se incrementat en un 3,5% durant l'any 2015 (3,2% per al conjunt d'Espanya), el nombre d'afiliats s'hauria accelerat novament en el primer semestre del 2016.

De fet, **en segon trimestre del 2016 l'afiliació augmentà a un ritme de l'1,1% trimestral CVEC (4,4% en taxa anualitzada)** el que suposa evolucionar diferencialment per sobre de la mitjana espanyola (0,9% t/t i 3.5% anualitzat). **Continuen contribuint positivament les activitats professionals, el comerç** (que es debilita lleugerament) **i l'hostaleria.** A més, tot i haver-se superat l'impuls vinculat a les eleccions, els serveis públics continuen aportant dues dècimes a l'increment de l'afiliació. Finalment, les manufactures recuperen el to perdut en el tercer trimestre del 2015, i la recuperació de l'activitat en el sector de la construcció (iniciació d'habitatges) arrossega l'augment de l'afiliació en el sector (vegeu el Quadre 3.3).

Quadre 3.3

Catalunya i Espanya: Contribucions sectorials al creixement de l'afiliació a la Seguretat Social (t/t, CVEC)

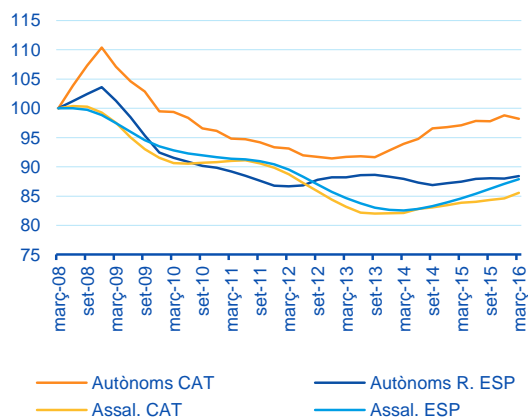
	Catalunya						Espanya					
	1T 15	2T 15	3T 15	4T 15	1T 16	2T 16	1T 15	2T 15	3T 15	4T 15(*)	1T 16	2T 16
Agricultura	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Ind. Extractives i energia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Manufactures	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Construcció	0,1	0,2	0,0	0,1	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Comerç, transp. i repar.	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2
Hostaleria	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Comunic. Finances i S. Immob.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Activ. Profess.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2
Serveis públics	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	0,0	0,1	0,2	0,2
Serv. Socials i activ. Art.	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Resta (inclou llar)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Total	1,0	1,1	0,6	0,9	1,0	1,1	1,0	1,1	0,3	0,7	0,9	0,9

Font: BBVA Research a partir de Seguretat Social

Les xifres de l'Enquesta de Població Activa publicada per l'INE, per la seva part, continuen mostrant que la sortida de la crisi està sent lenta en termes d'ocupació, tot i la recent millora mostrada per l'afiliació. Així, en el primer trimestre del 2016 el nombre d'ocupats EPA a Catalunya es situa encara un 10% per sota del màxim d'abans de la crisi, assolit al primer trimestre del 2008. Aquesta és una situació pràcticament idèntica a la del conjunt d'Espanya, tot i que quan s'analitzen les dades amb detall s'observen diferències importants.

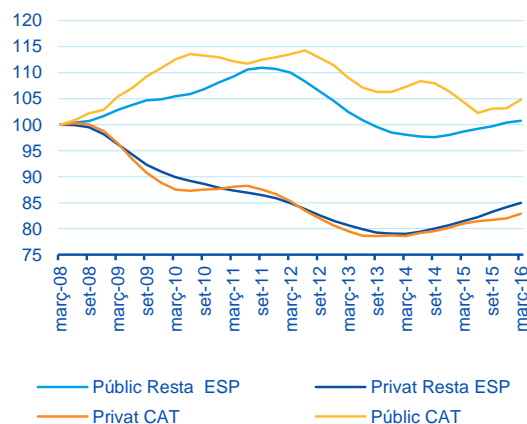
El nombre d'autònoms ja es situa pràcticament al nivell pre-crisi a Catalunya (més de 10 punts per sota a la resta d'Espanya) mentre que el nombre d'assalariats és encara 14 punts per sota del nivell del primer trimestre del 2008 (veure el Gràfic 3.19). A més, entre aquests últims també s'observen diferències. Així la descomposició del treball assalariat a Catalunya denota un comportament lleugerament pitjor del sector privat a Catalunya, sobre tot en els últims trimestres. Com a resultat, els assalariats del sector privat es troben encara un 17% per sota del nivell del primer trimestre del 2008 (15% en el cas d'Espanya). Per contra, això es veu en part compensat pel dinamisme del sector públic, que actualment ocupa a un 5% més d'ocupats que al final de l'anterior període expansiu (1% a la resta d'Espanya) (veure el Gràfic 3.19).

Gràfic 3.18
Catalunya i resta d'Espanya: Assalariats i autònoms 1T08 = 100, mitjana mòbil 4 trimestres)

Font: BBVA Research a partir d'INE (EPA)

Gràfic 3.19
Catalunya i resta d'Espanya: Assalariats del sector públic i del sector privat en la crisi (1T08 = 100, mitjana mòbil 4 trimestres)

Font: BBVA Research a partir d'INE (EPA)

Escenari 2016-2017: l'activitat es manté dinàmica, però en un context d'elevada incertesa

Com ja s'avançava en la introducció d'aquesta secció, la progressiva recuperació de l'economia espanyola i el panorama europeu recolzen la continuïtat de l'activitat a Catalunya. No obstant, tot i que el comportament del mercat laboral continua essent favorable i el dinamisme de l'activitat sembla mantenir-se en els primers trimestres de 2016, diversos indicadors assenyalen que els efectes dels vents de cua que varen impulsar l'economia durant el 2015 s'estan debilitant. En particular, l'elevada incertesa sobre la política econòmica que afecta a Catalunya és elevada, i per tant, la manca de símptomes d'esgotament en l'evolució del PIB en els primers trimestres de 2016 podria ser deguda a la contraposició d'altres factors. Així, després d'un augment de l'activitat del 3,3% al 2015, **s'espera que el PIB creixi un 2,9% al 2016 i un 2,7% al 2017, suportat tant per factors externs com interns.**

Aquest creixement, més de mig punt per sobre de la mitjana històrica (2,2% entre 1981 i 2015) permetrà la creació neta de 220 mil llocs de treball, i reduir la taxa d'atur en 4,6 punts percentuals, fins arribar al 12,8% al final del bienni. A més, i considerant que l'INE preveu que la població catalana es continuarà reduint en aquests dos anys (-0,6%, front a una caiguda del 0,3% en el conjunt d'Espanya), el PIB per càpita català podria créixer un 6,3% en el bienni, mig punt per sobre del d'Espanya. Com a resultat, **Catalunya serà una de les sis comunitats autònomes que en el 2017 hauran recuperat el nivell de PIB per càpita previ a la crisi.**

A nivell extern, l'economia mundial continuarà experimentant una millora gradual. Això, juntament amb un preu del petroli que es mantindrà relativament baix i les dificultats que afecten a bona part dels mercats competidors, impulsarà les exportacions de béns i serveis, a més de les turístiques. Per contra, la desacceleració de l'activitat a la Xina, la depreciació de la lliura (que s'incrementa després del referèndum britànic) i la fi dels guanys de competitivitat preu (en particular, en el turisme) poden ponderar l'efecte positiu del major dinamisme de la UEM i de les economies desenvolupades. **A Espanya i a Catalunya, el creixement es recolzarà en la dilació del procés de consolidació fiscal, la correcció d'alguns desequilibris interns i els efectes de les reformes ja implementades.**

Baixos preus del petroli i política monetària que contribueixen a la recuperació

El manteniment del preu del petroli en nivells baixos continua impulsant l'activitat. Tot i que la cotització del barril de Brent ha corregit recentment la seva trajectòria descendent, el preu es mantindrà barat en aquests dos anys. Això suposa un augment de la renda disponible de les famílies i una disminució dels costos de producció i transport per les empreses i el turisme. Tot això afavoreix el consum, els marges empresarials, la inversió i els fluxos comercials, resultant en un **impuls de quasi un punt percentual per al PIB català**¹¹ (veure el Gràfic 3.20).

La política monetària suportarà el creixement. Com a conseqüència d'un augment dels riscos sobre el creixement i la inflació de la zona euro, **el BCE tornà a actuar amb contundència al mes de març, retallant els tipus, ampliant el programa de compra d'actius i, al mes d'abril, ratificant la seva disposició a utilitzar tots els instruments estabilitzadors que contempla el seu mandat, si fos necessari**¹². En l'escenari més probable, s'espera que aquestes mesures –juntament amb les expectatives de que la Reserva Federal continuï el procés de normalització gradual de la política monetària als EUA– contribueixin a mantenir depreciat el tipus de canvi respecte del dòlar i a contenir els riscos a la baixa sobre el creixement i la inflació de la zona euro, que es veuen incrementats amb la volatilitat derivada dels resultats del referèndum britànic. Tot això té dos impactes sobre l'economia catalana: d'una banda, el major accés al crèdit suposa un impuls per la demanda interna, tant per al consum com per la inversió, i de l'altra, el manteniment de l'euro en nivells relativament depreciats suposa un suport addicional per l'exportació i el turisme. Però l'impacte d'aquestes mesures serà inferior a l'observat en anteriors episodis de flexibilització que, segons les estimacions de BBVA Research, haurien assolit el seu impacte màxim en l'any 2015¹³.

Moderació de la despesa pública autonòmica, però insuficient per complir amb l'objectiu d'estabilitat

Per al 2016 s'espera que la recuperació econòmica torni a facilitar una disminució del dèficit de la Generalitat. Amb tot, aquesta no tindrà la intensitat suficient com per complir amb el nou objectiu d'estabilitat (-0,7% del PIB regional). De fet, el projecte de pressupostos presentat al mes de maig¹⁴ apunta a una certa recuperació del dinamisme en els ingressos de la Generalitat, en línia amb la millora cíclica dels recursos associats al sistema de finançament. Addicionalment, la Generalitat es tornarà a beneficiar de la reducció de la càrrega d'interessos derivada de les facilitats financeres implementades pel Govern central, el que permetrà que la despesa creixi més moderadament del que ho va fer al 2015. La pròrroga pressupostària -que està reduint el dèficit en l'inici del 2016- o les mesures imposades des del Govern de l'Estat com a conseqüència de l'incompliment de l'objectiu d'estabilitat de l'any 2015 acceleren la correcció del desequilibri pressupostari, però en tot cas, les mesures semblen insuficients per corregir 1,3 punts del PIB en un any (veure el Gràfic 3.21).

En aquest escenari, amb l'elevat nivell d'endeutament de la Generalitat de Catalunya (un 35,3% del PIB regional, del qual quasi un 60% correspon al FLA), el deute autonòmic a cinc anys cotitzant a l'entorn del 4% i uns nivells de "rating" reduïts, cal que la Generalitat elabori un pla de consolidació creïble, que a mig termini garanteixi la disminució del dèficit públic.

11: Per més detalls sobre els impactes del preu del petroli sobre les diferents economies regionals vegeu, entre d'altres, al Requadre 2 de la Revista Situació Balears 2015, disponible a: <https://www.bbvarresearch.com/public-compuesta/situacion-balears-primer-semester-2015/>

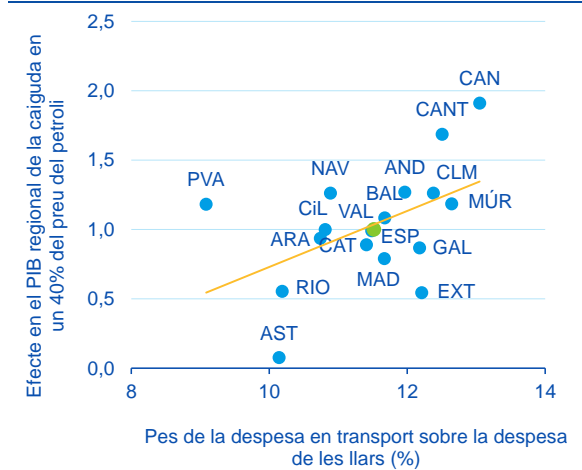
12: Per més detalls, vegeu els Observatoris BCE de BBVA Research publicats el 21 de gener, el 10 de març i el 21 d'abril de 2016. Disponibles a: <https://goo.gl/Etwfs0>, <https://goo.gl/dcr999> i <https://goo.gl/2Uma59>

13: Per més detalls sobre l'impacte de la política monetària no convencional, vegeu el Requadre 3 de Situació Espanya de 2T16, Disponible a: https://www.bbvarresearch.com/?capitulo=r3-impacto-de-las-medidas-no-convencionales-de-politica-monetaria-en-la-economia-espanola&post_parent=125121

14: En el moment de tancament d'aquesta revista la Generalitat continua operant amb el pressupost de 2015 prorrogat.

Gràfic 3.20

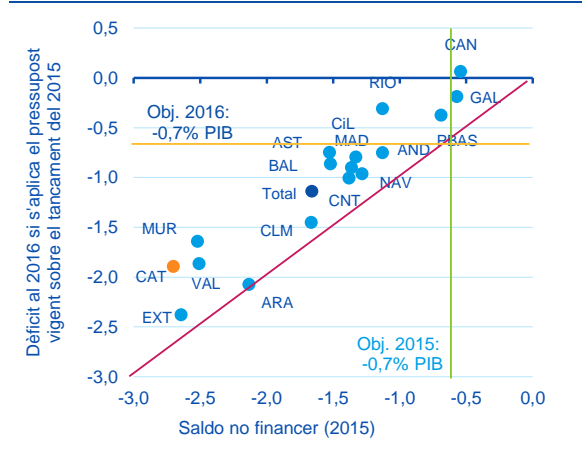
CC.AA.: Despesa en transport de les Ilars i efecte de la caiguda del preu del petroli en el PIB (p.p.)

Font: BBVA Research

Gràfic 3.21

Saldo no financer de les CC.AA. (% del PIB regional)

(*) Per al cas de Catalunya, s'aplica el pressupost prorrogat.
Font: BBVA Research a partir de MINHAP

La demanda domèstica continuarà creixent

Les perspectives de consum de les Ilars continuen essent positives. La creació d'ocupació, la menor pressió fiscal¹⁵ i l'absència de pressions inflacionistes impulsaran la renda real disponible en els propers trimestres. El creixement previst de la riquesa immobiliària i la millora de les condicions de finançament, lligades a tipus d'interès històricament baixos, també incentivaran el consum, però menys vigorosament que en trimestres anteriors. No obstant, la caiguda de les cotitzacions borsàries en la primera part de l'any podria reduir la contribució de la riquesa financera al creixement del consum¹⁶. A més, la incertesa sobre la política econòmica pot tenir un efecte negatiu sobre les decisions de consum de les Ilars, tant en el 2016 com en el 2017¹⁷.

Diversos factors recolzen una moderada recuperació de la inversió privada. En primer lloc, l'increment de la demanda domèstica, del turisme i de les exportacions de béns continuarà incentivant l'ampliació de la capacitat instal·lada. En segon lloc, el to expansiu de la política monetària assegura el manteniment del cost de finançament en nivells reduïts i l'increment de les noves operacions de crèdit. Finalment, el preu del petroli en nivells baixos suposa un estalvi de costos (especialment, dels vinculats amb el transport, però també en altres sectors clau de l'economia catalana, com les indústries vinculades al petroli o la química¹⁸), i com a resultat, un augment dels marges empresarials i l'alliberament de recursos addicionals que podrien ser destinats a la inversió.

Respecte de la inversió immobiliària, **un cop sembla que el mercat català consolida la seva recuperació, s'espera que en propers trimestres continuï l'evolució positiva**, recolzada en la creació d'ocupació, el context de baixos tipus d'interès i el dinamisme del turisme. Tot i la recuperació en els visats d'iniciació d'obra d'habitatge es preveu que el nombre d'habitatges acabats es segueixi reduint en els propers trimestres, possibilitant la disminució de l'inventari d'habitatges nous per a la venda i, per tant, **s'espera una**

15: En el cas de Catalunya, la translació de la rebaixa del tram estatal de l'IRPF a l'autonòmic no ha estat tant potent com en altres comunitats. Per tant, la millora de la renda per aquesta via pot ser inferior, però veure's compensada amb el major dinamisme del mercat de treball.

16: Les estimacions de BBVA Research indiquen que una reducció de la riquesa financera neta real d'un 1% trimestral provocaria un descens acumulat del consum privat a Espanya de quasi el 0,1% en els següents quatre trimestres.

17: Les estimacions de BBVA Research indiquen que la incertesa sobre la política econòmica podria restar més d'un punt percentual al creixement del consum fins al 2017. Per una informació més detallada, vegeu Situación Consumo Primer Semestre 2016 disponible a:

<https://www.bbva.com/public-compuesta/situacion-consumo-primer-semestre-2016/>

18: D'acord amb l'Enquesta Industrial de Productes recentment publicada per l'INE, el 23% dels productes industrials catalans són del sector de coqueries, refinament, química i productes farmacèutics. La informació es pot trobar aquí: <http://www.ine.es/daco/daco42/encindpr/cifras15.htm>

nova revalorització del preu de l'habitatge. Però l'heterogeneïtat continua sent important, i la recuperació serà menys acusada en zones amb menys dinamisme econòmic o menys exposades al turisme.

El sector exterior mantindrà una dinàmica positiva

La millora de la demanda interna de la resta d'Espanya, el creixement econòmic a Europa, l'abaratiment dels costos de transport i la depreciació de l'euro propicien un entorn favorable per un augment de les exportacions i del sector turístic. El creixement previst per l'economia mundial en el bienni 2016-2017, la recuperació de la demanda de la UEM i la reducció dels costos de transport per un preu del petroli sensiblement inferior al d'anys anteriors afavoreixen una demanda sòlida de béns i serveis. En tot cas, algunes rigideses en els mercats locals (horaris comercials, flexibilitat per a la posada en marxa de negocis, moratòries per al sector turístic) i sobre tot, l'elevada incertesa sobre les mesures amb impacte econòmic que puguin aplicar les administracions catalanes i el ritme de posada en marxa de les mateixes poden tenir un lleu impacte negatiu.

Es generaran 215.000 ocupats en el proper bienni

L'escenari plantejat en aquesta publicació és consistent amb una creació d'ocupació propera als 215.000 llocs de treball entre el 2016 i 2017. Així, Catalunya enllaça quatre anys consecutius de creixement econòmic, el que permetrà que el PIB per càpita (mesurat en termes constants) recuperi el nivell anterior a l'inici de la crisi. En tot cas, el nivell d'ocupació es mantindria encara un 8,6% per sota de l'assolit en el primer trimestre de 2008, i la taxa d'atur, que s'aproparà al 12,8% de la població activa, serà encara sis punts més elevada que al final de l'anterior període expansiu (vegeu el Gràfic 3.22).

Reptes per davant, en un context d'elevada incertesa

Tot i que l'economia catalana, com l'espanyola, continua mostrant un creixement saludable, alguns riscos externs i interns es mantenen, i d'altres s'han incrementat. Entre els primers destaca el referèndum amb el qual els ciutadans britànics han decidit sortir de la UE. Si bé el Regne Unit i la UE han de negociar les condicions de la sortida¹⁹, l'efecte sobre la cotització de la lliura ha sigut immediat, el que unit a una possible reducció de la demanda associada a un entorn de major incertesa podria reduir el flux de turistes britànics i les exportacions cap a aquell país. Cal tenir en compte que els britànics realitzen un 10,5% de les pernотacions hoteleres a Catalunya (tantes com el propis catalans) el que els situa com a segon mercat d'origen per al turisme, després del francès (21% de les pernотacions). A més, el 6% dels béns exportats a l'estranger per Catalunya van dirigits al Regne Unit. Tot això, sense considerar els possibles efectes de la volatilitat financera en els mercats de capitals sobre l'economia mundial i, especialment, l'europea. Finalment, l'efecte de la inestabilitat geopolítica sobre el turisme mediterrani podria començar a perdre impuls, i per tant, convé fomentar la fidelització del turisme.

A Espanya, la incertesa sobre el futur de la política econòmica es manté en nivells elevats, encara que fins el moment els costos semblen limitats. Tot i que no és evident el deteriorament de l'activitat, això no vol dir que l'impacte sobre el PIB no s'estigui produint. En particular, les previsions de creixement per al conjunt de l'economia espanyola podrien ser fins a 8 dècimes superiors (en l'acumulat de 2016 i 2017) si no s'hagués produït l'increment de la incertesa sobre política econòmica que es va observar entre gener i abril. Més encara, no hi ha garanties de que aquests efectes negatius no continuïn incrementant-se²⁰.

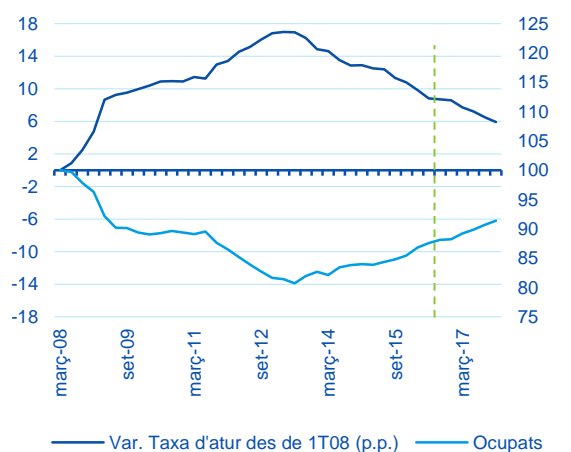
19: L'article 50 del Tractat de la UE, que preveu un mecanisme per la retirada voluntària i unilateral d'un país de la UE, especifica que «Els Tractats deixen d'aplicar-se al país que realitza la sol·licitud, des de l'entrada en vigor de l'acord o, com a molt tard, dos anys després de la notificació de la retirada». Per informació més detallada, vegeu BOE, disponible a: <http://www.boe.es/doue/2010/083/Z00013-00046.pdf>

20: Per a una anàlisi detallada, vegeu Situación España segon trimestre 2016, disponible aquí: <https://www.bbva.com/public-compuesta/situacion-espana-segundo-trimestre-2016/>

A Catalunya, en l'horitzó de previsió, hi ha diversos focus d'atenció, tant a nivell intern com extern.

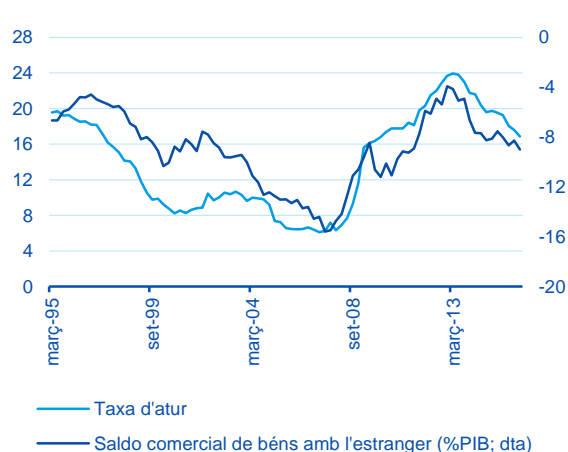
La incertesa sobre la política econòmica, la desviació de l'objectiu de dèficit al 2015, les mesures coercitives imposades per el govern central i la pròrroga pressupostària resulten en una menor contribució de la despesa primària de la Generalitat al creixement de la demanda domèstica. D'altra banda, Catalunya necessita continuar aplicant reformes estructurals que permetin reduir el contingut importador de la producció per tal de permetre que la disminució de la taxa d'atur no comporti un increment elevat del dèficit comercial (veure el Gràfic 3.23).

Gràfic 3.22
Catalunya: taxa d'atur i ocupats EPA (1T08 = 100)

Font: BBVA Research a partir d'INE

Gràfic 3.23
Catalunya: taxa d'atur i dèficit comercial amb l'estranger

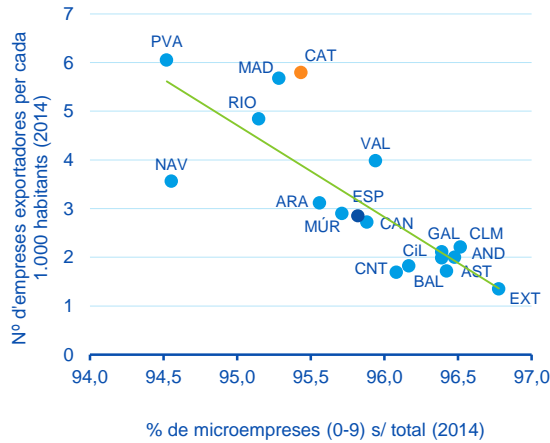

Font: BBVA Research a partir d'INE i Ministeri d'Economia i Competitivitat

Per aconseguir aquest repte, és fonamental continuar avançant en l'augment de la base exportadora de l'economia catalana, que a la vegada està relacionada amb la mida de l'empresa i aquesta, al seu torn, amb l'esforç en R+D. Tot i que en termes comparatius amb altres comunitats autònomes Catalunya mostra un nombre relativament elevat d'empreses exportadores per càpita, aquestes xifres es troben per sota del grau d'internacionalització de les regions líder a nivell europeu.

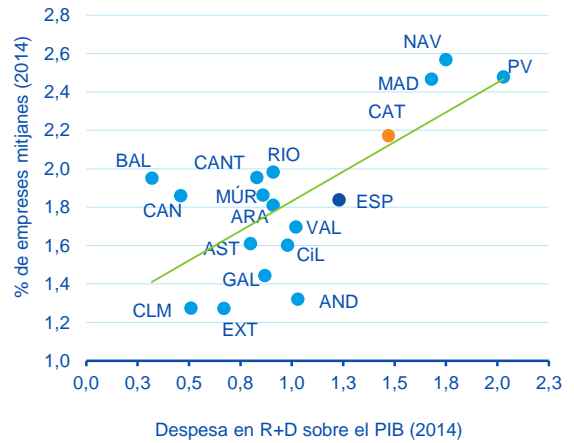

Gràfic 3.24
Rellevància de la microempresa i base exportadora

Font: BBVA Research a partir d'INE i Ministeri d'Economia

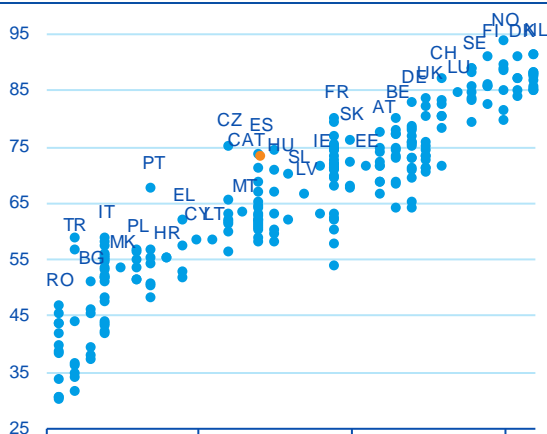
Gràfic 3.25
Despesa en R+D i rellevància de l'empresa mitjana

Font: BBVA Research a partir d'INE i Ministeri d'Economia i Competitivitat

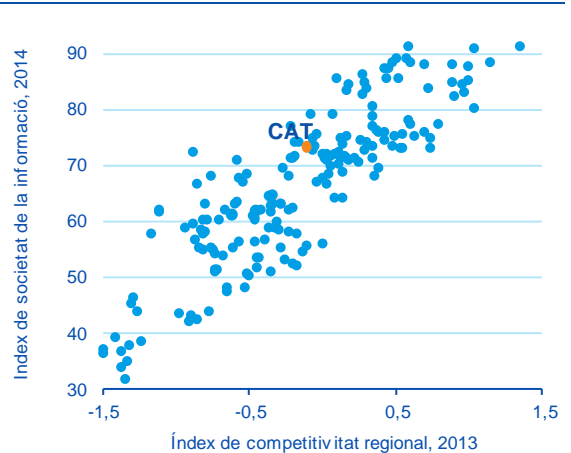
D'altra banda, **és necessari realitzar un esforç que permeti la ràpida adopció del que s'està denominant com a quarta revolució industrial: la transformació digital de la indústria i els serveis.** A aquest propòsit, és fonamental afavorir el creixement de la societat de la informació (vegeu el Gràfic 3.26) i la millora de la competitivitat regional (vegeu el Gràfic 3.27). De fet, encara que Catalunya manté una posició avançada front al conjunt de comunitat autònomes, es troba encara lluny de les principals regions europees. Per exemple, d'acord amb les dades disponibles, per 2015, només el 17% de les grans empreses espanyoles disposava de venda per internet. Aquesta és una xifra equivalent a la mitjana de la UE-28, però que es troba lluny dels països més avançats, com Bèlgica, Noruega o Suècia (26%) o Dinamarca (25%). Per tant, és rellevant fomentar i estendre les eines de la societat de la informació, el que ha de ser enfrontat tant des dels organismes públics com per les empreses i les llars.

Gràfic 3.26
Índex de Societat de la Informació a Europa (%)

Font: BBVA Research a partir de Eurostat (2016) i INE (2015)

Gràfic 3.27
Índex de Societat de la informació i competitivitat regional a Europa

Font: BBVA Research a partir de Eurostat (2016), INE (2015) i Annoni i Dijkstra (2013)

Quadre 3.4

Creixement del PIB per CC. AA. (%)

Comunitat Autònoma	2013	2014	2015	Previsions	
				2016	2017
Andalusia	-1,9	1,0	3,2	2,8	2,8
Aragó	0,0	1,4	2,7	2,8	2,9
Astúries	-3,6	0,5	3,1	2,1	2,3
Illes Balears	-1,6	1,2	3,2	3,2	3,3
Canàries	-0,8	1,7	2,8	2,9	2,8
Cantàbria	-3,7	1,0	2,6	2,4	2,4
Castella i Lleó	-2,6	1,0	2,9	2,4	2,4
Castella-La Manxa	-0,4	0,3	3,2	2,9	2,9
Catalunya	-1,4	1,6	3,3	2,9	2,7
Extremadura	-0,8	1,3	3,0	2,3	2,5
Galícia	-1,6	0,4	3,2	2,2	2,2
Madrid	-1,9	1,6	3,4	2,9	3,0
Múrcia	-1,2	1,8	3,1	2,7	3,2
Navarra	-1,4	1,6	2,9	2,6	2,8
País Basc	-2,7	1,3	3,1	2,4	2,5
La Rioja	-2,7	2,0	2,8	2,7	3,1
Comunitat Valenciana	-1,3	1,9	3,6	2,8	2,7
Espanya	-1,7	1,4	3,2	2,7	2,7

Data: maig de 2016.

Font: BBVA Research i INE

Requadre 1. Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica a Catalunya. Segon trimestre de 2016

Els resultats de l'Enquesta BBVA d'Activitat econòmica (EAE) corresponent al segon trimestre de 2016²¹ semblen consistents con una economia que encara creix, però sotmesa a un escenari complex. Així, els resultats d'aquesta onada mostren que el creixement en el segon trimestre podria haver estat similar al del primer, però apunten a una desacceleració de l'economia catalana en el tercer. Les dades brutes dels resultats de l'Enquesta (Veure el quadre R.1.1) mostren saldos propers a la neutralitat en la majoria de respostes, amb un empitjorament de la perspectiva per al tercer trimestre, i amb els resultats més favorables en el turisme i les exportacions. Això és consistent amb els indicadors parcials de la conjuntura analitzats en la secció 3 d'aquesta publicació.

Un dels avantatges de l'Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica a Catalunya és la seva longevitat. Es disposa d'informació trimestral de forma ininterrompuda des del tercer trimestre de 1991, el que permet aplicar tècniques de tractament de sèries temporals que permeten corregir les variacions estacionals (CVEC). Així, les respostes de l'Enquesta BBVA es converteixen en un bon senyal del comportament de l'economia catalana, però sobretot, en un **bon predictor de l'evolució a curt termini** quan es té en compte la visió dels enquestats sobre la perspectiva per al proper trimestre, que mostra una elevada correlació amb el creixement del PIB de Catalunya (veure el Gràfic R.1.1).

Una visió més centrada en els últims trimestres mostra que, entre el segon semestre de 2014 i el primer trimestre de 2016, s'ha observat tant una visió molt favorable de l'economia com una elevada acceleració de l'activitat. Però també s'observa clarament que l'onada corresponent al segon trimestre ja comença a mostrar valors compatibles amb un menor optimisme sobre el que succeirà amb l'economia, que es confirmen amb els resultats de

l'onada del segon trimestre de 2016. En aquest cas, un cop corregida dels efectes de l'estacionalitat, **la visió dels enquestats del que podria succeir en el tercer trimestre es situa en nivells de neutralitat, el que és compatible amb la desacceleració en el creixement del PIB esperada per BBVA Research** per a aquest període (vegeu el Gràfic R.1.2).

Entrant en el detall, el saldo de respostes (CVEC) sobre **el turisme continua sent la variable que mostra resultats més favorables** tant si aquests s'analitzen en termes bruts com CVEC (+24). A **Acompanyen a aquesta variable l'ocupació en serveis** (en part, impulsada per l'anterior) i **la inversió en construcció**, consistentment amb la recuperació de l'activitat d'iniciació d'habitatges per la millora del mercat immobiliari. Ambdues mostren uns saldos corregits d'estacionalitat per sobre de +10. Però d'aquestes tres variables, només la lligada a la construcció mostra una evolució ascendent.

Un segon grup de variables amb saldos CVEC positius però que es situen entre +10 i 0 està integrat per les respostes relatives al comportament de les exportacions, la inversió en serveis i l'ocupació en construcció. Novament, només la variable lligada a la construcció mostra un comportament ascendent, mentre que la resta, experimenten una correcció important respecte als valors observats en trimestres anteriors. Novament, aquest senyal sembla consistent amb la informació que ofereixen les dades d'afiliació a la Seguretat Social en els últims trimestres, però també amb les que mostren els indicadors parcials sobre sector exterior i els d'inversió.

La situació és més difícil en el cas del sector industrial. Per al segon trimestre del 2016, s'obté un saldo lleugerament negatiu en totes les respostes lligades amb aquest sector: producció industrial, cartera de comandes, nivell d'estocs, inversió i ocupació.

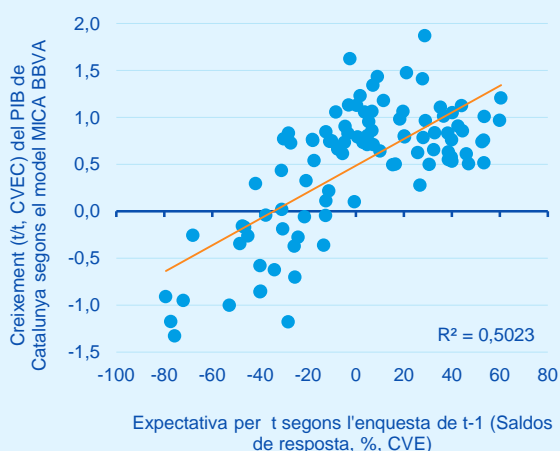
21: La recollida de dades d'aquesta onada de l'Enquesta s'ha realitzat entre el 15 i el 30 de juny de 2016.

En definitiva, l'Enquesta BBVA mostra que els millors moments de la recuperació semblen haver estat superats, i l'economia catalana apunta cap a un tercer trimestre de menor dinamisme. La desacceleració del turisme, de les exportacions i de les vendes (veure Gràfic 3.4) assenyalen un menor impuls de la demanda

interna i externa, on només la construcció mostra símptomes d'acceleració. La desacceleració de la inversió (veure Gràfic 3.7).

Gràfic R.1.1

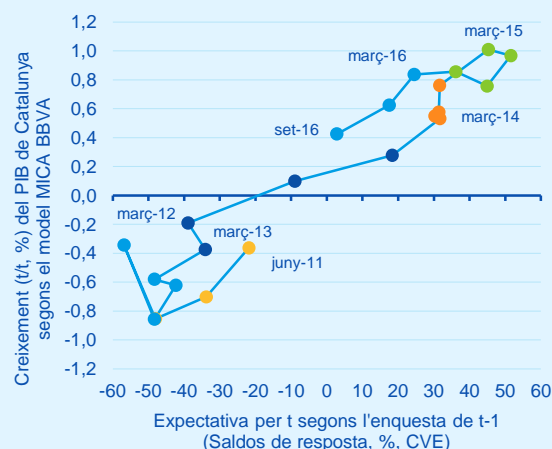
Catalunya: Expectatives per al següent trimestre segons l'EAE del trimestre anterior i creixement del PIB (dades CVEC). 3T91-2T16

Font: BBVA Research

Gràfic R.1.2

Catalunya: Expectatives per al següent trimestre segons l'EAE del trimestre anterior i creixement del PIB segons el model MICA (dades CVEC). 2T11-2T16

Font: BBVA Research

Quadre R.1.1

Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica a Catalunya. Resultats generals. Dades brutes (%)

	2n Trimestre 2016				1r Trimestre 2016				2n Trimestre 2015			
	Augment	Estable	Baixa	Saldo*	Augment	Estable	Baixa	Saldo*	Augment	Estable	Baixa	Saldo*
Activitat Econòmica	13	72	15	-3	19	65	16	4	40	57	4	36
Perspectiva per al proper trimestre	21	63	16	6	30	66	4	26	50	48	2	48
Producció industrial	3	87	10	-6	8	80	12	-4	18	79	3	15
Carta de comandes	12	77	11	1	16	70	14	3	36	61	3	33
Nivell d'estocs	5	90	5	0	5	84	11	-5	11	82	8	3
Inversió en el sector primari	2	90	8	-6	12	77	11	0	17	72	10	7
Inversió industrial	4	87	10	-6	8	80	12	-4	17	79	4	14
Inversió en serveis	21	69	10	10	23	66	11	11	39	55	6	33
Nova construcció	19	75	6	13	23	65	12	10	25	69	6	20
Ocupació industrial	9	84	8	1	17	75	8	9	21	75	4	17
Ocupació serveis	11	84	5	6	16	72	12	4	18	76	5	13
Ocupació construcció	26	69	5	21	24	68	8	16	41	57	2	39
Preus	5	92	3	1	3	84	13	-10	7	87	6	1
Vendes	11	76	12	-1	19	67	14	5	41	56	3	37
Turisme	25	73	1	24	31	64	5	25	46	51	2	44
Exportacions	10	86	4	6	25	71	4	21	33	67	0	33

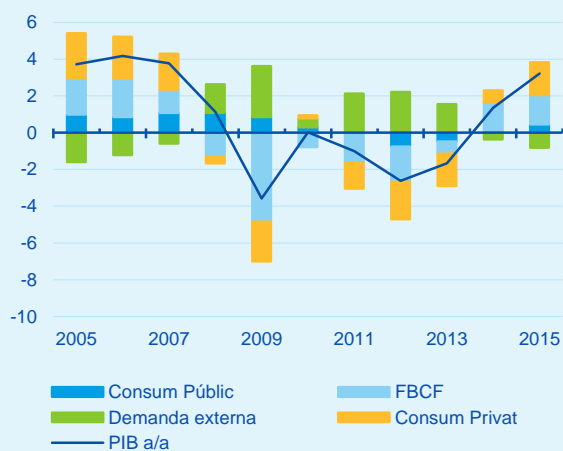
(*) Saldo de respostes extremes.
Font: BBVA

Requadre 2. ISCR-BBVA-Catalunya: un indicador sintètic del consum privat a Catalunya

L'expansió de la demanda interna ha estat la clau en els dos últims anys per canviar el signe del cicle econòmic català i espanyol, i recuperar una senda de creixement positiu. La millora de la confiança d'empreses i llars i la recuperació del mercat laboral s'han vist recolzades per un entorn de tipus d'interès històricament baixos i per un augment de la renda disponible i dels marges empresarials derivat de la caiguda del preu del petroli. Més encara, polítiques fiscals com el pla PIVE o la recent rebaixa en la tarifa de l'IRPF han impulsat el consum intern, propiciant una contribució al creixement del PIB d'Espanya propera als dos punts percentuals al 2015 (vegeu el Gràfic R.2.1).

Gràfic R.2.1

Espanya: contribucions al creixement anual del PIB (%)

Font: BBVA Research a partir d'INE

I a Catalunya? Quina ha estat l'evolució del consum?

Si bé alguns instituts autonòmics, com és el cas de l'Institut d'Estadística de Catalunya, publiquen estimacions del consum privat regional²² aquestes no són plenament consistents amb la informació

publicada a la Comptabilitat Regional d'Espanya (CRE). La CRE, consistent amb l'agregat d'Espanya, es publica des de la banda de l'oferta²³ (és a dir, el PIB es quantifica mitjançant l'aportació neta de la producció de cada sector de l'economia), amb periodicitat anual i tres mesos després del tancament de l'exercici, però les dades relatives a la demanda només es publiquen de forma parcial i amb un retard rellevant²⁴. Aquest requadre tracta de compensar aquesta carència d'informació pel costat de la demanda a nivell regional construint un indicador sintètic de consum (ISCR-BBVA) homogeni per totes les CC.AA., amb periodicitat trimestral i comparable amb l'agregat nacional. Mitjançant l'anàlisi de components principals²⁵ el ISCR-BBVA capta el co-moviment dels principals indicadors parcials de consum disponibles a nivell regional: vendes minoristes, matriculacions de vehicles, consum de carburant, índex d'activitat del sector serveis i importacions de béns de consum. Com s'observa en el Quadre R.2.1, per al cas del conjunt d'Espanya les variables seleccionades mostren un comportament procíclic i una elevada correlació amb la despesa en consum de les llars registrat en la Comptabilitat Nacional d'Espanya de l'INE. Addicionalment, el ISCR evidencia un efecte sinèrgic de la compilació dels diversos indicadors parcials, ja que mostra una correlació superior al 90% amb les dades de consum privat nacional. Al seu torn, el Quadre R.2.2 replica aquesta anàlisi per als indicadors regionals de Catalunya, amb resultats similars. Això, juntament amb la correlació observada entre el ISCR-BBVA-Catalunya i l'estimació de consum publicada per l'Institut d'Estadística de Catalunya, avalen la utilitat d'aquesta eina com a estimador del consum privat a Catalunya.

22: Vegeu Institut d'Estadística de Catalunya: <http://www.idescat.cat/>

23: Per un major detall, vegeu INE:

<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?jsessionid=038E2EF952AA657A136739FCA517F649.jaxi03?type=pcaxis&path=%2Ft35%2Fp010&file=inebase&L=0>

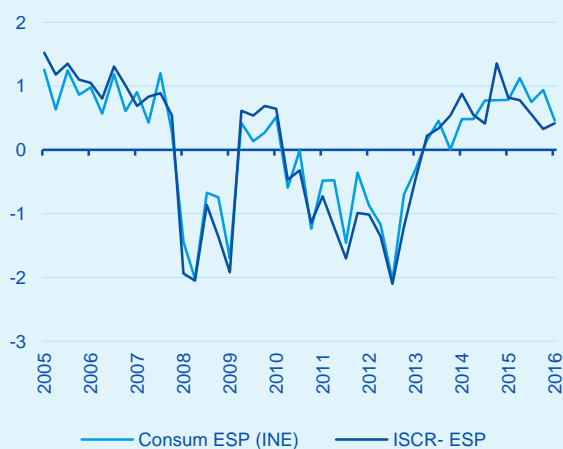
24: En la data de tancament d'aquest informe, l'única informació de la CRE disponible per la part de la demanda a nivell regional és la relativa a la Despesa en Consum Final de les Llars per als anys 2010 i 2011.

25: Una informació més detallada d'aquesta metodologia es pot trobar a Pearson, K. (1901). "On Lines and Planes of Closest Fit to Systems of Points in Space". *Philosophical Magazine* 2 (11): 559-572. i Stock, J i Watson, M. "Forecasting Using Principal Components From a Large Number of Predictors" *Journal of the American Statistical Association* Dec. 2002, Vol.97, No 460, Theory and Methods.

Conclusions

El ISCR-BBVA-Catalunya es mostra com un indicador tèrmic i d'alta periodicitat, que permet prendre el pols del consum privat regional i és susceptible d'ésser comparat amb els registres de consum del conjunt d'Espanya. **Per al conjunt del 2015, els resultats mostren un creixement de la despesa de les llars catalanes del 3,1%, en línia amb el que s'observa al conjunt d'Espanya**, però marginalment per sota de les dades publicades per l'IDESCAT: (vegeu els Gràfics R.2.2 i R.2.3). Les dades corresponents al present exercici continuen mostrant una evolució similar. Així, amb un 40% d'informació disponible per al segon trimestre de l'any, s'espera un creixement del consum privat entorn al 0,7% respecte del primer quart de 2016.

Gràfic R.2.2
ISCR-BBVA-ESP i consum privat a Espanya (t/t, %, CVEC)

Font: BBVA Research a partir d'INE, DGT, CORES i Ministeri d'Economia i Competitivitat

Referències

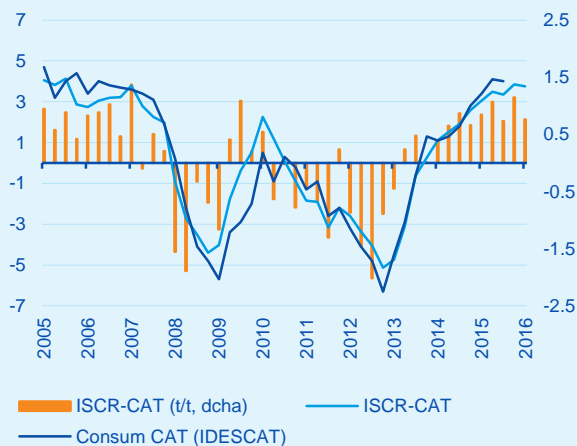
BBVA Research, Requadre 1 Situación España Quart Trimestre de 2015. ¿Afecta la evolución de la demanda doméstica al crecimiento de las exportaciones?

MICA-BBVA, vegeu Camacho, M. i Doménech, R. (2010): "MICA-BBVA: A Factor Model of Economic and Financial Indicators for Short-term GDP Forecasting", BBVA WP 10/21

Pearson, K. (1901). "On Lines and Planes of Closest Fit to Systems of Points in Space". Philosophical Magazine 2 (11): 559–572.

Stock, J. i Watson, M. "Forecasting Using Principal Components From a Large Number of Predictors" Journal of the American Statistical Association Dec. 2002, Vol.97, No 460, Theory and Methods.

Gràfic R.2.3
ISCR-BBVA-Catalunya i consum privat a Catalunya (a/a, %, CVEC)

Font: BBVA Research a partir d'INE, DGT, CORES, Ministeri d'Economia i Competitivitat i IDESCAT

Quadre R.2.1

ISCR-BBVA-Espanya: coeficients de correlació. Taxes trimestrals. 1T05-4T15

Coeficients de correlació	I. Comerç minorista	IASS	Matriculacions	Importacions consum	Consum carburants	ISCR-ESP	Consum privat (INE)
I. Comerç minorista	1,00						
IASS	0,59	1,00					
Matriculacions	0,53	0,54	1,00				
Import. consum	0,42	0,53	0,31	1,00			
C. carburants	0,65	0,64	0,35	0,53	1,00		
ISCR-ESP	0,84	0,84	0,64	0,71	0,83	1,00	
Consum privat (INE)	0,73	0,67	0,39	0,59	0,68	0,95	1,00

Els indicadors s'han estandarditzat i corregit de variacions estacionals i de calendari
Font: BBVA Research a partir d'INE, DGT, CORES i Ministeri d'Economia i Competitivitat

Quadre R.2.2

ISCR-BBVA-Catalunya: coeficients de correlació. Taxes trimestrals. 1T05-4T15

Coeficients de correlació	ICM	IASS	Matriculacions	Importacions consum	Consum carburants	ISCR-CAT
ICM	1,00					
IASS	0,61	1,00				
Matriculacions	0,51	0,52	1,00			
Import. consum	0,27	0,37	0,14	1,00		
C. carburants	0,45	0,49	0,19	0,19	1,00	
ISCR-CAT	0,83	0,86	0,60	0,48	0,67	1,00

Els indicadors s'han estandarditzat i corregit de variacions estacionals i de calendari
Font: BBVA Research a partir d'INE, DGT, CORES i Ministeri d'Economia i Competitivitat

Requadre 3. Les finances autonòmiques al 2015, i entre 2003 i 2015. El cas de Catalunya

Aquest requadre analitza l'evolució de les finances regionals en l'última dècada, amb especial atenció a les dades de l'exercici de 2015, recentment publicades. Per a això, i per poder realitzar comparacions consistents en tot el període, s'introdueixen alguns ajustos a les dades pressupostàries d'ingressos i despeses, amb l'objectiu de corregir les distorsions generades per la forma de comptabilitzar algunes partides. Addicionalment a l'anàlisi amb un cert detall del succeït en l'últim any, la comparativa de la informació en un període llarg ajuda a posar en perspectiva l'actual controvèrsia sobre les finances autonòmiques. Així, es pot comparar la retallada dels moments més durs de la crisi amb l'explosió dels anys precedents o la menor contracció dels últims anys.

En l'any 2015, els saldos pressupostaris regionals només han millorat marginalment, tot i una disminució de gairebé 3.500 milions d'euros de la despesa d'interessos, com a conseqüència de la millora de les condicions de finançament ofertes pel Govern de l'Estat amb les diferents facilitats financeres. Catalunya no ha esta aliena a aquesta millora, i de fet, és una de les comunitats que més se n'ha beneficiat, amb una reducció de la càrrega d'interessos lleugerament superior als 1.100 milions d'euros, equivalent a una tercera part del conjunt de les CC.AA.

Tot i la millora anterior, s'observa un estancament del dèficit del conjunt de les CC.AA. Aquest és degut, en part, a una debilitat tècnica dels ingressos del sistema de finançament regional²⁶, que s'han vist reduïts en uns 2.700 milions d'euros per la inèrcia dels pagaments a compte i, en part, per l'increment atípic d'algunes partides de despesa²⁷ que pràcticament s'han

menjat tot l'estalvi en interessos. Si es corregeix per tots aquests factors, el dèficit autonòmic s'hauria reduït en un quart de punt addicional, passant de l'1,66% del PIB al 1,40%, doblant encara l'objectiu d'estabilitat. Fent abstracció del canvi en els ingressos, però considerant l'efecte dels atípics, el dèficit de les administracions autonòmiques s'hauria reduït, en termes pressupostaris, fins a l'1,50%.

Els canvis són majors en els cas català. Sense corregir per aquests atípics, el dèficit de l'administració catalana al 2015 fou del 2,70%, només quatre centèsimes inferior a l'observat en l'any 2014. Tot el guany en interessos (0,61% del PIB en el cas de la Generalitat de Catalunya per 0,35 en el conjunt de les CC.AA.) es veu més que compensat per l'increment de les operacions de capital atípiques (0,7% del PIB). Per tant, net de l'efecte d'aquests atípics el dèficit de la Generalitat de Catalunya s'hauria reduït des del 2,74% fins a l'1,95%.

Aquesta xifra, que se situaria encara molt per sobre de l'objectiu de dèficit del 0,7% del PIB regional, suposa per tant que **la Generalitat de Catalunya pràcticament no va realitzar esforços de consolidació fiscal durant l'any 2015.** De les 8 dècimes de millora del dèficit, set s'explicarien per la reducció de la despesa, però sis vénen donades per la reducció de la càrrega d'interessos i només una és resultat de la disminució de la despesa corrent (vegeu el Quadre R.3.1.).

Front a les vuit dècimes de reducció del dèficit de la Generalitat, en el conjunt de les CC.AA el saldo no financer negatiu es va reduir en 0,25% del PIB regional. Aquest diferencial de mig punt favorable a Catalunya s'explica per l'impacte més favorable dels interessos (0,26 p.p.) i per un menor esforç

26: L'efecte del sistema de finançament s'analitza amb més profunditat a De la Fuente, A. (2015) Recuadro 2. *Las finanzas autonómicas en 2015 y el impacto del sistema de financiación y de algunos atípicos*, Situación España 2T16, BBVA Research, disponible [aquí](#)

27: En termes de Comptabilitat Nacional els ajustos de l'any 2015 incorporen partides d'inversió per un valor total de 1.777 milions d'euros, dels quals 1.542 corresponen a Catalunya, 121 a Balears i 114 a Astúries. El gruix dels projectes són de carreteres, però en el cas català també s'hi inclou la construcció de presons, edificis judicials i comissaries. Aquestes partides corresponen a despesa d'altres exercicis lligats a projectes de col·laboració públic-privada que fins al moment s'havien comptabilitzat en el sector privat La revisió de la IGAE considera que, donat el repartiment de riscos estipulat, aquests projectes en realitat corresponen al sector d'Administracions Públiques, procedint a atribuir-los a aquest sector amb data 2015.

inversor (0,23 p.p.). Finalment, les menors rebaixes impositives de la Generalitat varen suposar un diferencial favorable de 0,16 p.p. per la banda dels ingressos. En definitiva, diferències marginals si es considera que Catalunya havia

estat, al 2014, la segona comunitat amb un major dèficit i per tant, estava necessitada d'un major esforç per apropar-se a l'objectiu de dèficit del 2015.

Quadre R.1.1

Ingressos i despesa nets de la Generalitat de Catalunya i el conjunt de les CC.AA., i components del saldo pressupostari. Dades corregides dels atípics en la inversió

	Catalunya (% del PIB)			Total CC.AA. (% del PIB)		
	2014	2015	Canvi (p.p.)	2014	2015	Canvi (p.p.)
Ingressos nets	11,12	11,17	0,05	12,61	12,52	-0,09
Impostos	4,85	5,13	0,27	4,62	4,73	0,11
Trans. Netes d'altres AA.PP.	4,44	4,26	-0,18	6,36	6,20	-0,17
Resta d'ingressos	1,82	1,78	-0,04	1,63	1,59	-0,04
Despesa neta(*)	13,87	13,12	-0,74	14,36	14,01	-0,18
Operacions de capital	1,40	1,37	-0,03	1,36	1,39	0,20
Interessos	1,06	0,45	-0,61	0,74	0,39	-0,35
Altres despeses (netes)	11,41	11,30	-0,10	12,26	12,23	-0,03
Saldo pressupostari	-2,74	-1,95	0,79	-1,75	-1,50	0,25

	Catalunya (milions d'euros)			Espanya (milions d'euros)		
	2014	2015	Canvi (a/a, %)	2014	2015	Canvi (a/a, %)
Ingressos nets	21.909	22.864	4,36	131.294	135.316	3,06
Impostos	9.564	10.498	9,77	48.086	51.127	6,32
Trans. Netes d'altres AA.PP.	8.756	8.720	-0,41	66.267	67.007	1,12
Resta d'ingressos	3.589	3.646	1,59	16.941	17.182	1,42
Despesa neta(*)	27.315	26.854	-1,69	149.476	151.501	1,35
Operacions de capital	2.756	2.797	1,49	14.165	15.056	6,29
Interessos	2.087	922	-55,82	7.672	4.219	-45,01
Altres despeses (netes)	22.472	23.135	2,95	127.639	132.226	3,59
Saldo pressupostari	-5.406	-3.990	-26,19	-18.182	-16.185	-10,98

(*) Excloses les transferències a altres AA.PP.

Font: BBVA Resarch a partir de MINHAP

Evolució temporal: el boom i la crisi

Per analitzar el comportament amb una perspectiva més de llarg termini, el que es fa és construir sèries d'informació comparable per al període que s'inicia al 2003 i fins l'actualitat²⁸ i les xifres s'expressen en euros constants (en aquest cas, de l'any 2010) i en termes per càpita. El

Gràfic R.3.1 mostra l'evolució del saldo pressupostari ajustat de Catalunya i del conjunt de Comunitats autònomes. Com es pot observar, en l'anterior període expansiu les CC.AA. varen mostrar un saldo pressupostari relativament equilibrat, que assoleix un màxim al 2006 (amb un lleuger dèficit en el cas de Catalunya). L'arribada

28: Veure, al respecte, A. de la Fuente, *Les finances autonòmiques en boom i en crisi (2003-2012)* a Situació Catalunya, primer semestre de 2013, BBVA Research, disponible aquí, i De la Fuente, A. (2016) *Las finanzas autonómicas en 2015 y entre 2003 y 2015*, Document de Treball 16/08 de BBVA Research, disponible aquí

de la crisi deteriora molt ràpidament el saldo, i el saldo pressupostari ajustat negatiu s'incrementa fins a assolir un màxim al 2011, del 4,3% del PIB regional a Catalunya, i del 4,5% en el conjunt de les comunitats. La complexitat de la situació econòmica l'any 2012 portà a una forta reducció del dèficit en aquell any, que continuà, però ja a un ritme menys accelerat, durant el 2013. Des d'aleshores, no s'observen avanços ni en el cas català ni en el conjunt de les CC.AA., mantenint-se dèficit elevats.

Una qüestió interessant és veure què ha succeït amb l'evolució dels ingressos i les despeses, i com això justifica el comportament del dèficit. El detall es mostra en el Gràfic R.3.2. **Per la banda dels ingressos, s'observa com fins l'any 2007, els ingressos i les despeses mostren un creixement relativament similar.** La despesa, emperò, continua creixent de forma accelerada entre 2007 i 2009 (2010 en el cas de Catalunya), mentre que els ingressos tendeixen a estabilitzar-se. Les fortes liquidacions negatives corresponents als anys 2008 i 2009 corregeixen l'estrany comportament, **i entre 2009 i 2011 els ingressos cauen gairebé a plom.** Un cop superat aquest efecte atípic, els ingressos retornen al seu nivell previ, encara que en el cas de Catalunya, la reforma del sistema de finançament del 2009 permet que aquest punt es situï, en termes constants i per càpita, un 5% per sobre del nivell del 2003.

De la mateixa forma, **la despesa no financera, que s'havia incrementat en 30 punts fins l'any 2009 (més de 40 a Catalunya) es corregeix de forma progressiva fins al 2013: 25 punts en el cas del conjunt de les CC.AA., i 23 en el de Catalunya.** A partir d'aleshores, la despesa de les comunitats autònomes torna a incrementar-se en termes reals per habitant, compensant la lleugera millora dels ingressos. Com a resultat, **el nivell de despesa no financera per càpita es situà, al 2015, 12 punts per sobre del nivell del 2003 en el cas del conjunt de les CC.AA., i 27 punts per sobre en el cas de Catalunya.**

La despesa no financera, al seu torn, es pot dividir en tres grans grups: i) les despeses de

capital, recollides en els capítols 6 i 7 dels pressupostos públics (inversions reals i transferències de capital), ii) despesa en interessos (capítol 3) i iii) la despesa corrent neta d'interessos, que engloba la despesa de personal, les compres de béns i serveis i les transferències corrents.

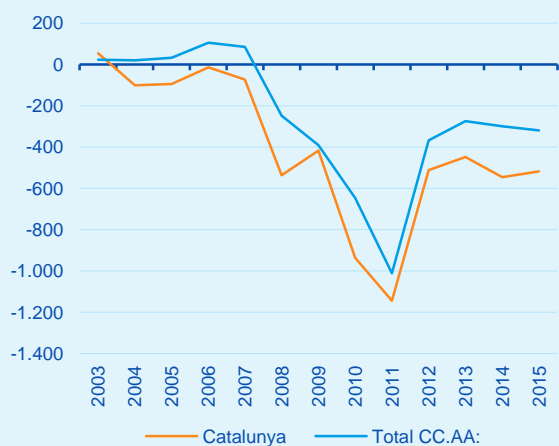
Com s'aprecia en els gràfics R.3.3 i R.3.4, el perfil dels tres components és radicalment diferent: la inversió es redueix molt ràpidament durant la crisi, i es manté en nivells mínims. A l'entorn de la meitat del valor inicial al conjunt de les CC.AA., i en el 60% en el cas de Catalunya. Per contra, la despesa corrent neta d'interessos, que s'havia multiplicat per 1,5 en el cas de Catalunya (gairebé 1,4 en el cas del conjunt de CC.AA.) es redueix en 27 punts fins al 2013, per a recuperar-ne 10 en els últims dos anys.

Com a resultat, la despesa corrent neta d'interessos ha retornat a nivells de l'any 2008 tant a Catalunya com al conjunt de les CC.AA. La despesa en interessos, en canvi, es triplicà en anys de la crisi com a conseqüència de l'acumulació de deute i de l'increment de la prima de risc. La introducció dels diferents instruments de liquiditat per les comunitats (Fons de Liquiditat Autònoma, fons de Proveïdors) contribueixen a limitar el creixement d'aquesta partida (Catalunya és de les primeres comunitats en veure's beneficiada per aquestes mesures) i finalment, a una reducció important de la mateixa amb la millora de les condicions financeres per les CC.AA.

Les xifres, per tant, mostren la necessitat de continuar amb el procés de consolidació fiscal. Els ingressos es troben a un nivell equivalent al disponible l'any 2004, en absència de canvis normatius, el seu creixement anirà vinculat al de l'economia. Per tant, aconseguir la millora del dèficit depèn de la contenció del creixement de la despesa. La càrrega d'interessos difícilment podrà experimentar noves disminucions addicionals sense reduir el nivell de deute, i la despesa de capital, després de la forta contracció experimentada durant la crisi, hauria de començar a recuperar-se per no dificultar el manteniment de

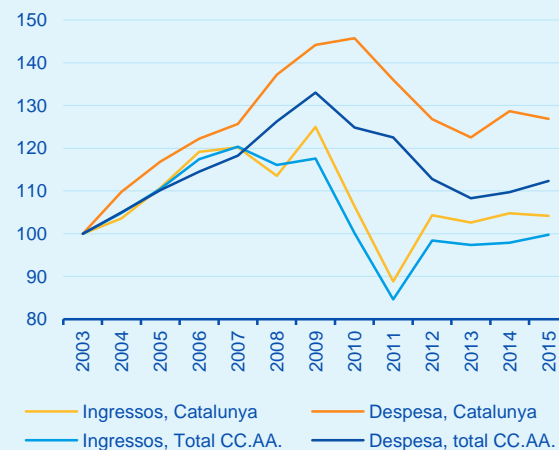
l'estoc de capital. El marge , per tant, es troba en la despesa corrent ,encara en els nivells per càpita de 2008.

Gràfic R.3.1
Saldo pressupostari no financer (euros constants per habitant)

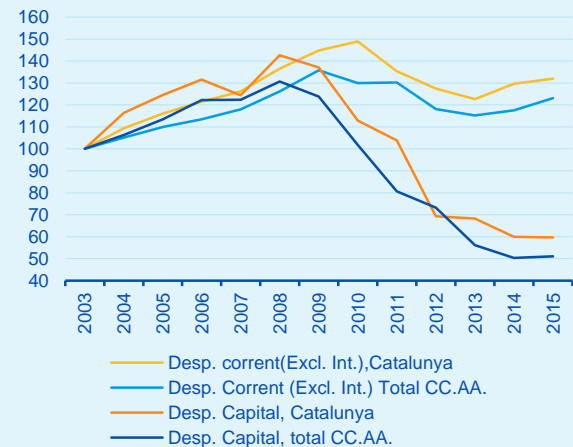
Font: BBVA Research a partir de MINHAP

Gràfic R.3.2
Ingressos no financers i Despesa no financera (Euros de 2010 per habitant, 2003 = 100)

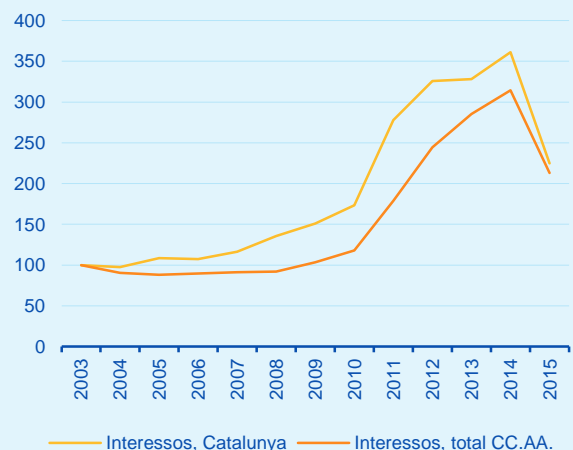
Font: BBVA Research a partir de MINHAP

Gràfic R.3.3
Despesa corrent (neta d'interessos) i despesa de capital (Euros de 2010 per habitant, 2003 = 100)

Font: BBVA Research

Gràfic R.3.4
Despesa d'interessos (Euros de 2010 per habitant, 2003 = 100)

Font: BBVA Research

5 Quadres

Quadre 5.1

Principals indicadors de conjuntura de l'economia de Catalunya (%)

	2015		Creixement mitjà des de principis d'any (a/a)		Darrera dada (m/m, %, CVEC)		Últim mes
	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya	
Vendes al Detall	3,6	3,6	2,9	4,4	0,0	0,2	mai-16
Matriculacions	24,3	22,9	9,9	15,0	1,7	0,0	mai-16
IASS	6,1	4,8	3,5	4,2	0,7	0,3	abr-16
Viatgers Residents (1)	8,3	6,2	8,2	5,5	1,1	1,4	mai-16
Pernoctacions Residents (1)	10,6	5,3	8,2	5,5	2,2	3,9	mai-16
IPI	2,6	3,3	3,1	3,2	3,1	0,3	abr-16
Visats d'habitatges	49,2	42,8	97,8	55,5	28,9	9,4	mar-16
Transaccions d'habitatges	15,8	10,9	10,0	9,6	15,4	7,0	mar-16
Exportacions Reals (2)	4,2	3,4	2,7	3,8	-0,3	0,4	abr-16
Importacions Reals (2)	4,4	5,6	6,1	4,3	3,2	0,3	abr-16
Viatgers No Residents (3)	3,4	5,9	7,2	10,8	-0,1	-0,5	mai-16
Pernoctacions No Residents (3)	0,8	3,9	8,0	12,0	-0,9	-0,2	mai-16
Afiliació a la SS	3,5	3,2	3,6	2,9	0,4	0,4	jun-16
Atur Registrat	-10,0	-7,5	-11,9	-8,0	-1,4	-1,3	jun-16

(1) Residents a Espanya

(2) Exportacions de béns

(3) No Residents a Espanya.

Font: BBVA Research a partir d'INE, MFOM, MEH i MITIC

Quadre 5.2

UEM: previsions macroeconòmiques (a/a) (Taxes de variació anual en %, excepte indicació contrària)

	2013	2014	2015	2016	2017
PIB a preus constants	-0,2	0,9	1,5	1,6	1,9
Consum privat	-0,6	0,8	1,7	1,7	1,8
Consum públic	0,2	0,8	1,3	1,5	1,1
Formació bruta de capital fix	-2,5	1,4	2,6	3,1	3,8
Inventaris (*)	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0
Demanda interna (*)	-0,6	0,9	1,6	1,9	2,0
Exportacions (béns i serveis)	2,2	4,1	4,9	2,7	3,6
Importacions (béns i serveis)	1,4	4,5	5,6	3,9	4,0
Demanda externa (*)	0,4	0,0	-0,1	-0,4	-0,1
Preus					
IPC	1,4	0,4	0,0	0,2	1,3
IPC subjacent	1,3	0,9	0,8	1,0	1,5
Mercat laboral					
Ocupació	-0,7	0,6	1,0	1,1	0,9
Taxa d'atur (% població activa)	12,0	11,6	10,9	10,1	9,6
Sector públic					
Dèficit (% PIB)	-3,0	-2,6	-2,1	-1,9	-1,6
Deute (% PIB)	91,1	92,0	90,7	90,4	88,8
Sector exterior					
Balança por compte corrent (% PIB)	2,1	2,5	3,2	3,2	3,0

(p): previsió.

Data de tancament de previsions: 6 de maig de 2016.

Font: organismes oficials i BBVA Research

Quadre 5.3

Previsions Macroeconòmiques: Producte Interior Brut

Terme mig anual, %	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Estats Units	2,2	1,5	2,4	2,4	2,5	2,4
Eurozona	-0,8	-0,2	0,9	1,5	1,6	1,9
Alemanya	0,6	0,4	1,6	1,4	1,7	1,8
França	0,2	0,7	0,2	1,2	1,3	1,6
Itàlia	-2,8	-1,8	-0,3	0,6	1,0	1,4
Espanya	-2,6	-1,7	1,4	3,2	2,7	2,7
Regne Unit	1,2	2,2	2,9	2,3	1,8	1,9
Amèrica Llatina *	2,9	2,6	0,7	-0,5	-1,0	1,7
Mèxic	4,0	1,4	2,1	2,4	2,2	2,6
Brasil	1,9	3,0	0,1	-3,9	-3,0	0,9
EAGLES **	5,8	5,5	5,2	4,6	4,7	4,9
Turquia	2,1	4,2	3,0	4,0	3,9	3,9
Àsia-Pacífic	5,8	5,8	5,6	5,5	5,3	5,1
Japó	1,7	1,5	0,0	0,5	0,8	0,8
Xina	7,7	7,7	7,3	6,9	6,4	5,8
Àsia (exc. Xina)	4,3	4,3	4,2	4,3	4,4	4,5
Món	3,4	3,3	3,4	3,1	3,2	3,4

(p): previsió

* Argentina, Brasil, Xile, Colòmbia, Mèxic, Perú i Veneçuela.

** Aràbia Saudí, Bangladesh, Brasil, Xina, Filipines, Índia, Indonèsia, Iraq, Mèxic, Nigèria, Pakistan, Rússia, Tailàndia i Turquia.

Data de tancament de previsions: 6 de maig de 2016..

Font: BBVA Research i FMI

Quadre 5.4

Previsions Macroeconòmiques: Tipus d'interès a 10 anys

Mitjana	2012	2013	2014	2015	2016	2017
EEUU	1,79	2,34	2,53	2,13	2,02	2,49
Alemanya	1,57	1,63	1,25	0,54	0,47	0,75

(p): previsió

Data de tancament de previsions: 6 de novembre de 2015.

Font: BBVA Research i FMI

Quadre 5.3

Previsions Macroeconòmiques: Tipus de Canvi

Mitjana	2012	2013	2014	2015	2016	2017
USD-EUR	0,78	0,75	0,75	0,90	0,91	0,89
EUR-USD	1,29	1,33	1,33	1,11	1,10	1,12
GBP-USD	1,59	1,56	1,65	1,53	1,49	1,66
USD-JPY	79,77	97,45	105,82	121,07	118,44	128,50
USD-CNY	6,31	6,20	6,14	6,23	6,63	6,99

(p): previsió

Data de tancament de previsions: 6 de maig de 2016.

Font: BBVA Research i FMI

Quadre 5.5

Espanya: previsions macroeconòmiques (Taxes de variació anual en %, excepte indicació contrària)

	2013	2014	2015	2016 (p)	2017 (p)
Activitat					
PIB real	-1,7	1,4	3,2	2,7	2,7
Consum privat	-3,1	1,2	3,1	2,6	2,4
Consum públic	-2,8	0,0	2,7	1,6	1,8
Formació Bruta de Capital	-3,6	4,8	7,0	3,6	4,5
B. Equipament i Maquinària	4,0	10,6	10,2	5,5	4,7
Construcció	-7,1	-0,2	5,3	3,1	4,1
Habitatge	-7,2	-1,4	2,4	2,8	4,4
Demanda Interna (contribució al creixement)	-3,1	1,6	3,7	2,6	2,6
Exportacions	4,3	5,1	5,4	4,4	5,6
Importacions	-0,3	6,4	7,5	4,4	6,0
Demanda Externa (contribució al creixement)	1,4	-0,2	-0,5	0,1	0,0
PIB nominal	-1,1	1,0	3,8	3,6	4,9
(Milers de milions d'euros)	1031,3	1041,2	1081,2	1120,3	1175,5
PIB sense inversió en habitatge	-1,4	1,5	3,2	2,7	2,6
PIB sense construcció	-1,0	1,5	3,0	2,7	2,5
Mercat de treball					
Ocupació, EPA	-2,8	1,2	3,0	2,8	2,5
Taxa d'atur (% població activa)	26,1	24,4	22,1	19,8	18,5
Ocupació CNTR (equivalent a temps complet)	-3,3	1,1	3,0	2,4	2,2
Productivitat aparent del factor treball	1,6	0,3	0,2	0,3	0,4
Preus i costos					
IPC (mitjana anual)	1,4	-0,2	-0,5	-0,3	1,7
IPC (fi de període)	0,3	-1,0	0,0	0,6	1,3
Deflactor del PIB	0,6	-0,4	0,6	0,9	2,2
Remuneració per assalariat	1,7	-0,6	0,5	1,8	1,1
Cost laboral unitari	0,2	-0,8	0,3	1,5	0,7
Sector exterior					
Balança per Compte Corrent (% del PIB)	1,5	1,0	1,4	2,1	2,5
Sector públic					
Deute (% PIB)	93,7	99,3	99,2	99,6	98,4
Saldo AA. PP. (% PIB) (*)	-6,6	-5,8	-5,0	-3,9	-2,9
Llars					
Renda disponible nominal	93,7	99,3	99,2	99,6	98,4
Taxa d'estalvi (% renda nominal)	-6,6	-5,8	-5,0	-3,9	-2,9

(*) Excloent els ajuts a les entitats financeres espanyoles.

Data de tancament de previsions: 6 de maig de 2016.

Font: organismes oficials i BBVA Research

AVÍS LEGAL

El present document, elaborat pel Departament de BBVA Research, té caràcter divulgatiu i conté dades, opinions o estimacions referides a la data del mateix, d'elaboració pròpia o procedents de fonts o basades en fonts que considerem fiables, sense que hagin estat objecte de verificació independent per BBVA. BBVA, per tant, no ofereix garantia, expressa o implícita, quant a la seva precisió, integritat o correcció.

Les estimacions que aquest document pot contenir han estat realitzades segons metodologies generalment acceptades i han de prendre's com a tals, és a dir, com a previsions o projeccions. L'evolució històrica de les variables econòmiques (positiva o negativa) no garanteix una evolució equivalent en el futur.

El contingut d'aquest document està subjecte a canvis sense avís previ en funció, per exemple, del context econòmic o de les fluctuacions del mercat. BBVA no assumeix cap compromís d'actualitzar el contingut del document o de comunicar els canvis que s'hi puguin realitzar.

BBVA no assumeix cap responsabilitat per qualsevol pèrdua, directa o indirecta, que pogués resultar de l'ús d'aquest document o del seu contingut.

Ni el present document, ni el seu contingut, constitueixen una oferta, invitació o sol·licitud per adquirir, desinvertir o obtenir cap interès en actius o instruments financers, ni poden servir de base per a cap contracte, compromís o decisió de cap tipus.

Especialment respecte a la inversió en actius financers que poguessin estar relacionats amb les variables econòmiques que aquest document pugui desenvolupar, els lectors han de ser conscients que en cap cas han de fer servir aquest document com a base per prendre les seves decisions d'inversió i que les persones o entitats que potencialment els puguin oferir productes d'inversió seran les que tenen l'obligació legalment de proporcionar-los tota la informació que necessitin per prendre aquesta decisió.

El contingut del present document està protegit per la legislació de propietat intel·lectual. Queda expressament prohibida la seva reproducció, transformació, distribució, comunicació pública, posada a disposició, extracció, reutilització, reenviament o la utilització de qualsevol tipus, per qualsevol mitjà o procediment, exceptuant els casos en què estigui legalment permès o sigui autoritzat expressament per BBVA.

Aquest informe ha estat elaborat per la unitat d'Economia espanyola

Economista en Cap d'Economies Desenvolupades

Rafael Doménech
r.domenech@bbva.com
+34 91 537 36 72

Espanya

Miguel Cardoso
miguel.cardoso@bbva.com
+34 91 374 39 61
Ignacio Archondo
ignacio.archondo@bbva.com
+34 91 757 52 78
Joseba Barandiaran
joseba.barandia@bbva.com
+34 94 487 67 39
Ignacio Belenguer
ignacio.belenguer@bbva.com
+34 91 757 52 78

Juan Ramón García
juanramon.gl@bbva.com
+34 91 374 33 39
Félix Lores
felix.lores@bbva.com
+34 91 374 01 82
Antonio Marín
antonio.marin.campos@bbva.com
+34 648 600 596
Miriam Montañez
Miriam.montanez@bbva.com
+34 638 80 85 04

Matías José Pacce
matias.pacce@bbva.com
+34 647 392 673
Virginia Pou
virginia.pou@bbva.com
+34 91 537 77 23
Juan Ruiz
juan.ruiz2@bbva.com
+34 646 825 405

Pep Ruiz
ruiz.aguirre@bbva.com
+34 91 537 55 67
Camilo Andrés Ulloa
camiloandres.ulloa@bbva.com
+34 91 537 84 73

BBVA Research**Economista en Cap del Grup**

Jorge Sicilia Serrano

Àrea Economies Desenvolupades

Rafael Doménech
r.domenech@bbva.com

Espanya

Miguel Cardoso
miguel.cardoso@bbva.com

Europa

Miguel Jiménez
mjimenezg@bbva.com

Estats Units

Nathaniel Karp
Nathaniel.Karp@bbva.com

Àrea Economies Emergents**Anàlisi Transversal Economies Emergents**

Álvaro Ortiz
alvaro.ortiz@bbva.com

Àsia

Le Xia
le.xia@bbva.com

Mèxic

Carlos Serrano
carlos.serranoh@bbva.com

Turquia

Álvaro Ortiz
alvaro.ortiz@bbva.com

Coordinació Latam

Juan Manuel Ruiz
juan.ruiz@bbva.com

Argentina

Gloria Sorensen
gsorensen@bbva.com

Xile

Jorge Selaive
jselaive@bbva.com

Colòmbia

Juana Téllez
juana.tellez@bbva.com

Perú

Hugo Perea
hperea@bbva.com

Veneçuela

Julio Pineda
juliocesar.pineda@bbva.com

Àrea Sistemes Financers i Regulació

Santiago Fernández de Lis
sfernandezdelis@bbva.com

Sistemes Financers

Ana Rubio arubiog@bbva.com

Inclusió Financera

David Tuesta
david.tuesta@bbva.com

Regulació i Polítiques Públiques

María Abascal
maria.abascal@bbva.com

Regulació Digital

Álvaro Martín
alvaro.martin@bbva.com

Àrees Globals**Escenaris Econòmics**

Julián Cubero
juan.cubero@bbva.com

Escenaris Financers

Sonsoles Castillo
s.castillo@bbva.com

Innovació i Processos

Oscar de las Peñas
oscar.delaspenas@bbva.com

Interessats dirigir-se a:

BBVA Research

Carrer Azul, 4
Edifici de la Vela - 4ª y 5ª plantas
28050 Madrid (España)
Tel.: +34 91 374 60 00 y +34 91 537 70 00
Fax: +34 91 374 30 25
bbvaresearch@bbva.com
www.bbvaresearch.com